

01 — Znamenje u talogu kave

Blatnjavim čizmama Jacob zakorači u mračnu kuhinju. Unese miris šume, mahovine i baruta. Nasloni pušku odmah iza vrata i zapali lojalicu. Iz dna kuhinje zijevnu u njega ugasla peć, hladna i tiha. Nakašlje se par puta s naporom, plućima napuklim duhanskim dimom. Tek tada strovali se na klimavi stolac i natoči rakijom čašu do vrha. Pogledom okrzne od jutros zaostale i neoprane šalice prepune presušenog kavenog taloga. Jedna je Anina. Druga staričina. Treća je Jacobova.

Tek tada ugleda staricu. Protrne. Nešto od straha a najviše od mržnje. Emocije sličnoga naboja izazovu srdžbu od čega mu ruke zadrhte. Posegne za rakijom.

Smežurano ljudsko biće, sjedi nasađeno uz prozor, na niskom drvenom tronošcu.

Vještica stara, pomisli Jacob, još jutros je gatala Ani iz kavenog taloga. Što god da joj je rekla, učinila je da se Ana skupi i ode, bez pozdrava i objašnjenja.

Ta staričina očita nadmoć koju je imala nad Anom, i ne samo nad njom, stvarala je u Jacobu prividnu nemoć. Zbog toga, u njemu kao da se morao nešto drugo gomilati kad već nije mogla snaga. Ljutnja je bila najočitija.

Nije bio siguran gleda li ga starica ili ne. Ili samo drijema tako sje-deći. Ruke joj stajahu prekrížene na prsima u molitvenom stavu. Nikad je nije zamišljao kao vjernicu. Ali kao vješticu, to svakako! Bilo je situacija kad joj je znao biti sasvim okrenut leđima, ali bez obzira na to, s nevjerojatnom točnošću mogao je pogoditi trenutak kad bi uperila u njih svoje štrigunske oči. Odmah bi ga obuzeo nemir a potreba za kretanjem postajala bi neodgodiva. I taj njen pogled koji nije mogao nego ga opisati kao, sveznajući. Za sve što je bilo i za sve što tek ima doći.

Prisjeti se dana kad se kod nje hodočastilo odasvud, nekad je znalo biti ljudi više nego li nedjeljom u crkvi. I što je on imao od svega toga? Od svih njenih moći, na vlastitoj koži do sadašnjeg trenutka nije osjetio ništa osim gubitka voljene žene. Prvi put pomisli da ga je starica možda dosada iz nekog razloga štedjela. Ako je tako, kako mu se čini, onda je to razumije se Anina zasluga. A sad nje nema, stoga...

Preko Jacobovih usta ne prelomi se niti jedna riječ.

Nakašlje se opet da pročisti grlo i osnaži glas, ali iznenadi ga zvuk koji iziđe iz mumificiranog bića kraj prozora.

— Gdje je Ana? Krenuo si za njom...

Poželi joj reći neka još jednom pogleda u šalicu koja od jutros stoji na stolu. Umjesto toga kaže:

— Što ima za večeru? — povisi ton i kao preču postavljeno mu pitanje.

Nakon toga oboje zašute. On priđe hladnoj peći i zagrabi iz lonca odstajalu zgusnutu hranu. Naspe u tanjur jelo s gljivama i počne proždrljivo jesti. Oduvijek je bio oprezan s gljivama, ali ovako iscrpljen i ogladnio nije bio ni za kakvu dublju analizu. Srkanje i snažno gutanje rasprostire se prostorijom punom sjena. Učini mu se da hrana odavno nije bila tako dobra ali i ekstremno naglašenog okusa.

— Životinjo, jedva čujno izusti starica.

— Što si rekla? — Jacob zastane sa žlicom u zraku i ustima punim hrane.

Starica zatvori oči a Jacob nastavi strugati po metalnom tanjuru.

Kad završi, na ofucanoj podlaktici vunenog džempera obriše zaostao trag masnoće s usta i brade, odgurne prazan tanjur i uvuče glavu u ramena. Starici ne promakne ništa, niti jedan njegov detalj ni pokret, a naročito ne podrhtavanje ramena i beskrvnost šaka. Kao savladan iznenadnom slabošću, pričini se odjednom manji i slabiji. Samo puška na-

slonjena uza zid poprimi nekakve monstruozne dimenzije. Možda od sjena koje zaplesaše zidovima i koje s odmicanjem večeri postadoše sve duže.

— Čula sam hitac. Dva. Tri možda, reče starica.

— Tri..

— Što si učinio Ani?

— Ništa. Uistinu ništa, monotonim glasom izgovori Jacob.

— U koga si onda pucao? Čula sam hice...

— Nakon što sam zašao u šumu, neko vrijeme bez problema sam pratio Anine tragove, da bi ih ubrzo sasvim izgubio. Osim životinjskih, ljudskih više nije bilo. Okrenuo sam prema kući, i tada, na domak kuće sam je ugledao. Gledala me, onim svojim velikim vlažnim očima, a onda se okrenula i počela bježati. Sasvim sam izgubio pamet na to. Sve što sam želio bio je pokušaj da joj spriječim bijeg. I na kraju krajeva a što da ja radim u ovoj vukojebini bez nje? Sve je odjednom izgubilo smisao. Nanišanio sam i bez puno razmišljanja zapucao.

— Ubio si Anu?! — užasnuto krikne starica — ti, monstrome jedan! Znala sam da si čovjek apsolutno spreman na sve.

— To nije točno! — povišenim tonom upadne Jacob, uvijek su okolnosti te koje čovjeka učine takvim. Spremnim ili nespremnim. I tko ti kaže da sam pucao u Anu?

— Ne razumijem, u koga si onda pucao? — u staričinim ustima zadrhti pitanje.

— U srnu.

— U srnu? — starica blijedo ponovi.

— Da, u srnu.

— A gdje je Ana sada?

— Ne znam, preumoran sam za razmišljanje, ali srna je u dvorištu. Možeš slobodno pogledati. Ne znam što da sad radim s njom. Dal da je

ostavim zvijerima?

Starica se usplahiri, a onda podigne svoje stare kosti s tronošca i krene prema vratima. Sjena sumnje obuzme ju, pa zapita.

— A puška je sad prazna? Sve si ispucao u tu, srnu?

Jacob i ne htijući otegne s odgovorom.

— Da... sva tri metka, reče i naglo ušuti.

Lojanica dogori, a izmiješane sjene i slutnje izgube se u nabujaloj tami. Nesigurna koraka starica iskorači na trijem, a Jacob ostade kao prikovan uz stol.

Po sredini dvorišta uistinu se moglo vidjeti kako nešto zgrčeno i beživotno leži. Ovako u polumraku, pod neznatnom mjesecinom, moglo je to biti svašta. I srna i Ana. Ako sad napravi iti jedan korak prema dvorištu, osjeti da će je Jacob pretvoriti u istu beživotnu nakupinu. Zato zastane na trijemu pomalo neodlučno. Odabere mjesto s najdubljim sjename, čučne, obgrli koljena i pusti da vrijeme počne bezlično teći.

Nakon nekog vremena ustane i mekim koracima uputi se prema kuhinji.

Uđe i zatvori vrata. S glavom među rukama i nagnutog nad stolom, ugleda Jackoba kako bučno diše, šišti zapravo, dok mu se u rastvorenim ustima nagomilala obilna pjenasta pljuvačka.

Starica niti jednom ne osjeti kajanje. Kao da u hranidbenom lancu imaš izbora? Nemaš. Nekad pobjeđuju jači. Nekad pametniji.

Upali lojanicu i priđe puški. Kad je otvori uopće je ne iznenadi ono što ugleda u cijevi. Tu scenu je vidjela sasvim dobro još jutros u talogu kave.

Zatim krene prema hladnoj peći. Vatra odmah oživi, kao pod spretnim prstima prave čarobnice. Ubaci par žličica kave u proključalu vodu. Nešto malo završi na užarenoj ploči. Snažan miris omekša zgusnutu

tamu. Starica ga upije cijelim bićem.

Pogleda na sat. Za pola sata, sumrak i zora će se dodirnuti a zatim zamijeniti mjesta. Ima sasvim dovoljno vremena da još jednom prouči znamenje u talogu kave.

Naliže sebi, a onda i njemu.

Nikad čudnije društvo pri ritualu s kavom nije imala, pomisli i potegne gutljaj.

Jacob na svojim leđima zadnji put osjeti staričin pogled, ali ovaj put otrpi ga bez mogućnosti uzmicanja. Koliko mu zadnje snage dopustiše, primakne ruku prema namijenjenoj mu šalici kave, kao da topla i mirisna tekućina može zaustaviti njegovo mučno kretanje i približavanje k nepoznatom.

02 — Svaki čovek je ostrvo

Engivukov medicinski priručnik upućuje me ka imenima oboljenja. Suve oči i usna duplja se nazivaju keroftalmija i kerostomija i čine jezgro simptoma Šegrenovog sindroma. Imena me zbunjuju. Ne mogu da dosegnu do same srži onoga što objašnjavaju. Autoimuna egzokrino-patija. Odsustvo suza. Odsustvo pljuvačke. Kapi gotovo da ne deluju. Imam ventrikularnu tahikardiju, hroničnu asinhronost i to me zabavlja, mada je zabava uslovljena izostankom ozbiljnih posledica. Od hijetalne hernije se gušim. Moj želudac se probija kroz prošireni prolaz na dijafragmi, preplavljuje, jednjak i pritiska disajne organe. Tada sednem, zagrlim kolena i ubeđujem pluća da su mala i da to tako treba. Nekad pomogne. Bleda sam. Anemija izaziva hroničnu pospanost. Hemoglobin opada sa brojem eritrocita i kiseonik se ne raspoređuje jednako po celom organizmu. Ruke su mi hladne. Bleda sam. Kroz prozor se vide obodi mog kratera kako se zubima drže za nebo. Duva vetar i lim sa stračare klepeće. Sama sam. I to mi je.

Ne mogu. Trebalo bi. Neću. Nepravedno sam sama sebi oduzela nedelju. Nedelja je dan za odmor. Ja nemam odmor. Moja sedmica traje do subote i svaki sat traje sedamdeset minuta. Dan i noć se smenjuju nezavisno od mojih obaveza. Svetlost i mrak ne gospodare ciklusima vetrova. Ali danas neću. Vetrenjače stoje već danima i još jedan uzaludni odlazak bi samo još više ugrozio moje zdravstveno stanje. Po stopalima su počele da mi se pojavljuju riđe tačkice. Ponovo oboljevam.

Svesna sam da je moguće da umišljam. Hipohondrija, kaže Engivuk. Ako sam sposobna da samoj sebi sugerišem simptome bolesti onda je to rezultat usamljenosti. Nedostaje mi pažnja. Nedostaje mi naklonost. Vidim nestvarno. Ako bolesti postoje, postoje samo u mojoj svesti. Čak i ako nisu stvarne, postoje. Engivuk je vidovnjak. Ja sam sama. Ako već

nema nikog da me doživi možda i ne postojim. Možda se moje postojanje troši kad telo nema u čemu da reflektuje svoju postojanost. Možda se zato razboljevam. Priručnik ne kaže ništa o crvenim tačkicama. Čini mi se da su veće nego juče. Mogu sa sigurnošću da tvrdim da je osip rezultat gljivičnog oboljenja. Engivuk ćuti.

Vetrenjače me i danas očekuju. Sreda, drugi sumrak, krov stračare se pokvario i klepeće na vetru. Moja kuća. Moj krater. Moj sumrak. Sve što vidim je samo moje. I ničije. Ništa mi ne pripada ukoliko ne postoji ugrožena mogućnost prisvajanja. Glava mi je teška. Utorak je bio gori. Gljivice se šire i brine me izostanak logičkog niza simptoma. Engivuk postideno sedi. Ili surovo. Za sve postoji objašnjenje i možda se nalazi baš u zatvorenoj knjizi, dok se slova ne rasporede na predefinisana mesta. U haosu je objašnjenje svega, ali značenje komunicira samo kroz šablone, kroz utvrđenost na osnovu razlike. Identitet je razlika. Ime je smernica ka pojmu pojave, neophodno, ali ne i dovoljno za razumevanje. Potrebne su refleksivne tačke oslonca u odlučno drugom. Neophodno je iskustvo koje obuhvata mnogo više nego što je bilo koja vrsta jezika kadra da saopšti, pojmovno ili nepojmovno. U ogledalu sam bleđa. Infekcija se širi po stopalima. Staviću obloge.

A šta ako nestanem? Šta ako mi gljivice pojedu i svest? Ili svest preživljava. Nadam se da svest preživljava. Koža mi postane hladnija. Naglas se još samo smejem. Govorim u sebi sa sobom, prelazim mislima svaki pokret koji napravim. „Sad si uključila govornu jedinicu. Sad si ostavila poruku. Jesi li nešto zaboravila? Seti se. Sad si krenula napolje.“ Prepričavam se, ali se ne projektujem. Samo prošlost je prepričljiva. Budućnost je mrak. Budućnost je kraj.

Subota prvo jutro. Ne smem napolje. Vetrenjače. Brinem. Infekcija se brže širi napolju. Moram da ostanem unutra. Ostani unutra. Engivuk kaže da se najverovatnije prenosi vazduhom. Vetar je nešto doneo. Ve-

trenjače! Zašto se nešto ne desi? Posle dnevnog pregleda čekanje se razmnožava organizovanije nego gljivice. Sedim i čekam. Opšetaвам metalne ploče od kojih sam spakovala stračaru. Gljivice. Sede na mojim zidovima. Jedu moja kolena i kukove. Moram da ustanem. Infekcija slepljuje zglobove. Šetanje. Šetanje. Šetanje. Gljivice i šetanje. Zašto se nešto ne desi?

Ponedeljak, šesnaest časova. Dva sata posle sumraka. Ne znam da li da izađem. Bacili su nešto. Brujanje sa neba je ispuštilo poruku. Brod. Neko. Neko iz broda. Da li me je video? Peku me oči. Suva su mi usta. Nikad mi nije bilo lošije. Brujanje u glavi, brujanje stračare, dišem suvo i hrapavo. Moram otići. „Sad si otvorila vrata. Sad se braniš od vetra. Znaš li kako se otvara?“ Kutija je siva i teška. Moram nazad. Zglobovi škripe. Na stolu je. „Sad si pritisnula dugme. Otvorila si je.“ Zašto trepere?

„Zašto ti je trebalo toliko dugo?“

„Ko... Jeste li vi stvarni?“

„Eva, pređi na glasovne komande.

„Eva, priđi hologramu.

„Eva, priključi se na kontrolnu tablu.“

„Preuzimanje u toku...“

Kraj poruke.

* * *

„Jesi li video?“

„Koroziju?“

„Zardala je od glave do pete.“

„To znači da...“

„Kiseonik.“

„Javi im.“

„Šta je sa mašinerijom?“

„Vetrenjače su završile posao. Sad mogu i da se sruše.“

„A šta ćemo sa Evom?“

„Ostavićemo je. Koroziija će je uskoro dokrajčiti.“

„Isključicu je.“

* * *

Automatsko uključenje. Postojim. Videli su me. Zašto su me isključili? Je li sad sve ovo moje? Moje. Moj sumrak. Moja kuća. Kroz prozor se vide obodi mog kratera kako se zubima drže za nebo. Duva vetar i lim sa straćare klepeće. Sama sam. I to mi je.

03 — GLJIVA DEMON I GLJIVA DEMODE

— Ima li šta ukusnije od ovih žutih gljiva koje se, ni od kuda, stvoriše na našoj livadi? — pitao se pastir pred kim pade šareni meteor.

— Šta to bi? — zagrcnuo se — Možda je palo nešto još ukusnije? Ne smem da izvidim. Osmotri ti ljubavi — obratio se ovčici pink vune.

— Kukavice! — Ukori ga ovca stara, ružičaste majka — Em što ne priznaješ da voliš je pred ljudima i ne ženiš je posle tol'kih noći, nego je i šalješ je da nanjuška zlo!

— Ne mešaj se mama! Njušio bi i on da njušku ima. Dokle ćeš ga mrzeti samo zato što pripada inferiornoj vrsti? Nema čet'ri noge i sposobnost blejanja, pa? Neka je i čovek, ja ga volim — zableja Rozika i zanjuška meteor s rupom koja je, trenutak kasnije, usisa.

— Beee!? — uznemiri se stado.

— Čemu život sada? — zajeca pastirče.

— Bež'mo! Progutaće i nas — predloži pas čuvar pa razvi krila u takav opseg da na njih stadoše pastir i tuce ovaca. Leteli su sve do duge u koju džukac lupi glavom.

Do crvene pečurke na brdu kornjača je dopuzala sporo. Od pečurke kao maratonka. Dosankala se niz padinu do mužjaka iste vrste. Tipa, što je jeo samo gljive drečave.

— Da sam mogla došla bih i brže. Mnogo sam te željna.

— Ne može to tako! Dogovorili smo se da dolaziš češće. Očekujem te jednom u deceniji, a ima te dva, tri puta na vek. Uz to si se zapustila

mila. Nemaš ni trista, a izgledaš ko da su ti bar četiri berze. Gracionozna nisi. Kućica ti više ne miriše.

— Ma kako sam došla mogu i da odem!

— Ostani sad — naskoči joj mužjak preko oklopa — Kakva da si, šteta da se baciš. Tri pokreta napravio nije, već oseti teško probadanje. Na kućici ljubavnice, narasle su bodlje.

— Ne treba ti da bodeš mene! — urlikao je. Ne samo da su bodlje ženke bivale sve oštrije nego joj i glava posta posve ježevska.

Ženka nije želela partnerovu smrt. Htela je da ga otrgne i spasi, al' uživanje koje je prožimalo svaku bodlju na koju je nataknut, bilo je pre-dobro. Oduvek se osećala kao jež, zarobljen u pogrešnom telu. Ni slutila nije da bi joj se želja za metamorfozom, mogla ostvariti u naletu strasti. No, bilo je logike. Tokom parenja je najopuštenija, a tad podsvest, sa svim svojim željama ispliva do površine realizma.

Do ravnice, sa koje juče odleteo je pas sa stadom i pastirom, dopuza siva, neugledna zmija. Uvijala se oko žute gljive tako da se načisto zamrsila. Po odmrsku vrati se u leglo familije ne primećujući da se sva pozlatila.

— Ne može to tako! — buniše se zmije — Mi smo vrsta koja boje ne menja!

— To je provokacija! — reče zlatne svekrva — Usmerena direktno protiv zmijskog cara. Ni vladar nije zlatan, a ti bi da si, anonimuskinjo!

— Ne želim provokaciju. Samo odmor hoću — branila se zlatna.

— U našem leglu nećeš se odmarati! — zasikta sto zmija — Uostalom pored koga bi i ležala? Zna se da zlatno nose lake ženke. Spavanje kraj tebe, uništilo bi svakom reputaciju. Odlazi iz našeg legla kurvo! —

napaše je sustanari. Počeše da je razvlače i vuku, ali zlatna je bivala sve veća i teža.

— Šta se zbiva?! — zapaniče puzilice koje su listom volele mirisanje gljiva, a zlačana, kojoj bi muka, izbacila iz sebe meteor. Onaj, što je juče proždr'o Roziku.

— Odkud to u meni? Progutala nisam! — pravdala se ponovo siva.

Crvenim pečurkama s vrha brda približavao se mlad pekar Danilko.

— Prezirem gljive — uveren je mladić. — Zašto li ih narod traži? Nije li lepše kad u testu nađeš meso, i kačkavalj? Kakva su uopšte stvorenja te gljive? — probao je jednu — Ni životinje ni biljke već glume neku neutralnost. Kao da je o reč o ratnoj politici. Ovu ću detaljno izrendati pa na sitno stavljati u testo. Mnogo mi je antipatična — počeo je s čupanjem Danilko, al' s prozora velike pečurke izađe plav stvor i pogodi ga strelicom u srce.

— Dalje od mog doma Gargamele! Kol'ko god da menjaš formu, uvek te prepoznam!

— Pečurke su vam još uvek staništa? — držao je ranjeno srce mladi pekar — Zar se ne preseliste u Njujork? — beše poslednje što kaza.

— Dovoljno je! — zaključila Elesdijak — Draga komisijo, upravo smo analizirali rad dva duha. Oba su, u poslednjem životu bile žene, zle u meri da niko nije molio za njih. Pošto ih nijedna organizovana posmrtna sfera nije primila, obe su, lutajući besciljno, izrazile želju da pristupe nama, grupi demoni, zaduženoj za kreiranje opijata. Zadatak Elene bilo je kreiranje nove vrste žutih pečuraka sa osmišljavanjem halucinacija i svih štetnih efekata. Magda je isto radila sa crvenim gljivama

na brdu. Kreacije su vam, drage moje, bile vrlo originalne. Ipak komisija, sastavljena od demona, kreatora marihuane, ekstazija, kokaina, heroína i LSD-ija, bila je jednoglasna. Samo jedna od vas je zadovoljila i ona će dobiti status demona. Pobjednica je — napravi dramsku pauzu Elesdijak — Elena, kreatorka žute pečurke. Čestitam!

— Hvala! — presrećan je duh plavuše.

— Kako je to moguće?! — zajeca poražena — Ja sam ih drogirala jače! Svakom opijenom i krv je potekla! Usled jednog zaloga ja moje gljive, jelen je mislio da rogom Mesec probada! Mahovina je na ptici rasla. Pekar zatripova da od štrumfa strada. Kornjača mi, jebala je ježa, a misliš oboje da je druga kornjača. Toliko bola i smrti nanesoh. Zašto da izgubim? Želim da budem deo vašeg tima — zaridala je duhica vatrene kose. — Moje halucinacije imale su nit i jaku fabulu. Kod Elene motiv se ponavljao! Svako kog drogira njena gljiva vidi isti šljokičast meteor. Pastir voli ovčicu pink vune? Pseća krila? Šta je to? Barbi kutak? Kičerica.

— Žao nam je Magdo. Naš sud je konačan. Nisi zadovoljila komisiju. Mislim, onaj štrumpf, pa kornjača jebe ježa? Idi molim te. Možda si ih drogirala jače, al' Elena im je mozgovu oštetila trajnije. Ona će dobiti status demonke, a ti ćeš ostati običan izgubljen duh do daljnjeg. Uskoro ove krajeve posećuju kreatori virusa i raznih bolesti. Možda ti demoni u tebi nađu potencijal. Zbogom — napustiše svi tužnu Magdu.

— Presrećna sam zbog novog statusa. Demonu očigledno više vole plavuše — grlila je Elena šefa komisije — Za gubitnicu mi jedna stvar neće biti jasna — slegnu ramenima Elesdijak — Odakle joj ideja da je puka krv demonskija od motiva sa estrade?

04 — Cvijanska čuma

Šta je malo patetike među prijateljima...

— Ajde, čero, po pečurke!

Joka metne maramu, stavi čarape u torbak da promeni kad joj se noge namoče od trave, obuče kaljače i čutke izađe. Ide do Bubanj brda, klizavo je od blata, korpe su velike pa joj smetaju, a još će teže sići kad ih napuni pečurkama. Mora da nosi jednu za jestive, drugu za otrovne gljive, a sve će naći svoje kupce, poznato je Cvijane po gljivama. Selo veliko, bogato, kuće okružile Bubanj, da niko šumskom blagu ne može ni prići, a kamoli gljive neopažen obrati. Kad neko nezvan ka brdu pođe, tu su seoski psi, ti odmah za grlo hvataju i ne puštaju dok im se ne vikne, a nekad se prevare pa malo jače stisnu zube i bez naredbe. Znaju to ondašnji ljudi pa kad im zatrebaju pečurke, oni lepo i plate, a što pa da ne plate kad je i njihovo selo nagrađeno nekom blagodeti, u Krečinu raste pšenica, u Lozancu grožđe, u Belajncu ima jagoda, a u Maskarevu ruža toliko da ih ne stignu obrati dok su još pupoljci. Doduše, nisu znali susedi da su im cvijanski psi i na polzu, ne samo na strah, jer u selu Cvijanjanu nije lako gljive brati — tamo čuma čuči na šumskom kamenu, ama ne izgleda uvek kao čuma, nego se u čoveka izmetne. Ako li se ko prevari pa joj boga nazove, odmah će se na njenom mestu obreti, za kamen se spojiti da sedi dok i sam ne očumi i dok neko njega kletve ne oslobodi, a čuma će dotle jesti po selu sve što se na vreme u crkvu ne zatvori.

Seoska je crkva naročit ponos, ne samo što čuva od sveg zla no i najboljeg popa u kraju ima. Ajd što je lep, nego kad zapeva, milina te prožme, takva molitva sve opako tera, sve žalosti blaži. Na tog obudovelog popa, grčkog đaka, misli Joka dok se penje. Za njega uvek

najlepše pečurke odvoji. Devojka je, sve se nada: osmehnuće joj se, primetiće je, lepu reč uputiti, ama ne biva. Ali biće, biće, ako nađe trideset lisičarki, dvadeset sunčanica, deset zlatača. Ne, ne, to je prelako, biće ako nađe... veštičje srce! Neće ga ubrati, od njega ni čorbe ni čaja, ali poslužiće kao znak.

Pod borom je juče brala, prekjuče u levom šumarku, sad izlazi na proplanak da vidi šta se na panjevima zateklo, biće ili bukovača ili otrovnih zavodnica. Nasred proplanka poznat kamen, ali Joka ne mari, nije joj prvina, od medenih se reči niko još nije ni najeo ni otrovao, neka babe neka priča.

— Odi, curo, 'amo da ti vračam, hoćeš li se udati i dece imati!

A glas je majčin, a glas je nežan, zove na krilo, zove pod ruku, da legneš da spiješ dok mila ruka glavu ti bište, i sve najlepše snove da sanjaš.

Smeši se Joka, i maše rukom, ali ne prilazi.

— Odi, devojano, odi kaži baka Neni kog ti duša voli, da ti vračam kakav će ti porod biti.

Joka čuči, njuši smeđu gljivu, ako miriše na trulo, jestiva je, ako joj je sladak zapah, ide u korpu za otrovnice, ta i mrave ubija ako se u vodi prokuva pa na prag prospe, a sve stenice kuću napuste čim je osete.

— Odi, momo, nije moguće da takva duša dragana nema, naći će baka travku da voljenom oči namažeš, za sebe ga privežeš. Odi, kćeri mila, posedi s bakom. Dok mesec prođe, uplešćeš kosu ko udata žena.

Nabrala Joka pečurke, babi odmahнула, pa pošla kući. Omače joj se noga nizbrdo, padoše pečurke u blato, krenula bi da ih skuplja, ama ne može da ustane, boli. Ne stenje, ne jauče, samo čeka da prestane, kad eto popa, ide iz porte, pravo ka njoj. Ne veruje Joka dok joj daje ruku da je podigne, ne veruje dok joj pomaže da pečurke skupi, ne veruje kad joj sa osmehom težu korpu nosi prvo opet u šumu, posle do kapije.

Sanja Joka, sve joj se izmešalo, i osmeh, i ruka, i suzno uzmicanje, i gadost, i sve. Sutradan samo gleda ima li ga negde, hoće li je presresti, i nada se kako nikad nije, ali uzaman — eno popa, zove je da mu baštu okopa, njen je dan za pomoć crkvi, a Joka je poznata po vrednoći, malo je kad ona posao odbila, a i da jeste, opet ne bi po njenom bilo. Vрати se predveče, lomna i drhtava. Te noći i ne sanja, nema rašta, samo zuri do jutra, kad će začuti:

— Ajde, ćero, po pečurke!

Joka trči uzbrdo. Nije red na gljive na proplanku, tamo se ide samo kad su sve druge pokupljene, ali ona juri pravac tamo, babi-vračari.

Čim je baba ugleda, milim glasom pita:

— Jesi li se, dušo, zaljubila? Što su ti, zlato, tako crveni obrazi? Odi, kćeri, da ti kažem kako da mu srce uzmeš.

I htela bi Joka da odgovori, da kaže u koga se zagledala i šta se s njime desilo, da zamoli baku da joj sreću izvlači, neće više ljubavi. Ne veruje da se čuma može tako uprepodobiti da ovakva mila plavooka ženica postane, ama čuti, jer Joka jezik nema, odrekli joj ga odavno da može u čumine pečurke da ide. Pogleda i kretnje da čita niko se ne trudi, zna Joka, ali je prišla i baki ruku na rame stavila, usta pokazala, glavom zavrtela, a čuma ne mari, hrana je hrana, ako već s kamena ne može ustati, što da ne pojede ono što joj samo dođe; iskolači oči, skide bablju kožu i učini se onim što jeste, zubatim, glavatim, smrdljivim grabljivcem, pa zagrabi dojku devojačku da zagriže, a Joki smešno, ko je još u selu nije pojebao, upljuvao, izgazio, nikom da kaže, niko da vidi, zar sad babe da se boji, pa nek ima zube kakve hoće. Dograbi čumu, tresnu gaduru o kamen, pa sede sama na njega.

Došlo je i njeno vreme da se odmori.

05 — Infekcija Svetog Marka

— I kako stoji naša mukomidoza? — pokušala sam da se našalim.

— Mukomikoza — ispravio me je doktor.

— Da, mukomikoza, prosto ne mogu da zapamtim to ime...

Marko je samo ćutao i gledao negde u daljinu, kao da se priča njega uopšte ne tiče, ćutao i šmrckao poput prehladenog deteta.

— Lezije u sinusnim šupljinama, vidite, nastavile su da se šire — pokazao nam je rengenski snimak Markove glave. — Postoje i u usnoj duplji, one su, na žalost, nove. Infekcija se proširila od kako smo počeli sa amfotericinom B, a krvna slika pokazuje da je već došlo do oštećenja jetre. Postoji lek po imenu posakonazol, ali on nije registrovan u našoj zemlji. U svakom slučaju, iscrpeli smo farmakološke metode.

— Znači — glas mi je drhtao. — Šta to znači?

— Preostaje hirurška opcija.

— To nije opcija — ubacio se Marko i po prvi put progovorio od kako smo ušli u ordinaciju.

— Shvatam da znate šta su posledice, ali, ukoliko infekcija nastavi...

— Neću dozvoliti da mi amputirate lice — prekinuo ga je. — Ne sada, ne kada sam ovako blizu.

— Blizu čega? — doktor je želeo da zna.

— Operacija nije opcija — samo je ponovio.

U kolima smo ćutali.

— Marko... — pokušala sam da započnem razgovor.

— Neću to dozvoliti, da izgubim oči, ne sada. Sve je ovo bog predvideo — izgovorio je i obrisao nos. — Sve je predvideo.

Okrenula sam glavu i pokušala da jecam što tiše.

U krevetu je buncao, kao i svake noći.

— On je algoritam. Množeći algoritam — mumlao je i šmrcao, uvlačeći inficirane sline u sebe.

Nisam ga budila. Samo sam slušala kako govori besmislice. Tako je bilo svaki dan. Dnevne sate provodio je u podrumu, radeći ko zna šta, a noći u plitkom delirijumu.

Sledeće jutro zatekla sam ga za kuhinjskim stolom.

— Sedi.

— Marko?

— Slušaj. Bog je algoritam, matematička funkcija koja ne prestaje da se deli i koja popunjava stvarnost. Sve što postoji je ljubav, razumevanje, svi smo deo istih atoma koji postoje od kako postoji svemir. Nikada nećemo umreti, a algoritam će se samo dalje deliti, u večnost.

— Govoriš gluposti.

— Moguće. Možda je bolest u pitanju, ne znam ni sam. Možda polako ludim. Zaboravi to, nećemo više pričati. Evo — gurnuo je šolju ka meni. — Skuvao sam nam čaj. Nana.

Prihvatila sam ju, misleći kako ću uskoro verovatno morati da ostavim Marka na bolničko lečenje. Otpila sam gutljaj.

— Da li ti se sviđa?

— Da. Uvek sam volela nanu.

hvatio džezvu sa šporeta i pokazao mi je. U malo vode, osim listova nane, nalazio se i nekakav beli predmet. Bilo je mi je potrebno nekoliko sekundi da shvatim da je u pitanju papirna maramica. Gurnula sam šolju i odskočila od stola.

— Šta si mi to dao? Skuvao si tvoju prljavu maramicu?

— Ne plaši se. Shvatio sam.

— Potpuno si poludio — talas gađenja me je preplavio. — Hoćeš i mene da zaraziš?!

— Ne! Kuvanje je ubilo gljive, a ostalo je samo ono što proizvode. Što mi proizvodimo. Ja vidim algoritam jer mi svaki dan to curi niz grlo, taj slučajni proizvod gljivične infekcije.

— Ti si lud. I mirišeš na plavo, kao... — zastala sam kada sam shvatila šta sam izgovorila. — Kao... Mogu da pipnem otkucaje tvog srca.

Naglo, videla sam kako se Markove grudi spuštaju i podižu kao da iza njih kuca ogroman mišić. Videla sam krv, i posmatrala kako cirkuliše kroz tunele ispod njegove kože. Napolju su pevale ptice, a boje su bile predivne pod mojim prstima.

— Opusti se. Shvatio sam. Nešto je nastalo u meni. Nešto novo — iza Marka, predivan oreol zlatne svetlosti okretao se poput ringišpila, a njegov glas bio muzika. — Mislim da može da nam pomogne da shvatimo.

Bio je u pravu. Shvatila sam.

* * *

Poslednji put sam Marka videla dok je ležao u bolničkoj postelji. Delovi lica su mu bili crni i nekrotični, ali se ipak smešio. Legla sam pored njega i zajedno smo slušali pesme sa radija kada je izdahnuo.

Postao je svetac već sledećeg dana, prvi pravi svetac celog sveta.

Danas, živim pod drugim imenom, jer ne bih mogla da se izborim sa svim koji bi želeli da mi zahvale ili da me upoznaju. Nikada nisam želela takvu pažnju, posebno sada kada Marka više nema. Naša kuća je postala muzej zbog laboratorije gde je Marko, u tajnosti, uspeo da pro-nađe i izoluje supstancu iz svoje infekcije, možda baš zbog efekata koje je osećao.

Objasnili su mi da je ta materija, nastala iz gljivičnog rasta u Markovim sinusima, nešto nalik LSD-u, samo, jednostavno, bolja. Bez nuspojava, u stanju da otključa stvari u našoj svesti koje nismo mogli ni da

zamislamo. Da nam pokaže boje sveta.

Marko je video algoritam boga. Ja sam videla, kao što je pretpostavio, njegovu nemeđuljivu ljubav prema meni.

Klinička depresija više ne postoji, niti bolesti ovisnosti. Kažu da će uskoro nestati nasilni zločini, pa i sami ratovi.

On mi jako nedostaje, ali sam naučila da živim sa tim, jer su mi ostale samo lepe stvari i vreme koje smo proveli zajedno. Zahvalna sam svaki dan što imam mogućnost da iskusim ovo neopisivo čudo koje zovemo život. I sve to samo zato što sam popila čaj od Markovih slina.

06 — ISPOVEST PREVARENE GOSPODE

„Evo, sve sam lepo spremila. Vidiš ove kovertе? Na svakoj je ime onoga ko treba da bude obavešten kad odem. Nekoliko prijatelja, gradske novine, štampala sam i parte, jedna će ići na moja vrata, a ostalo... šta znam, ako neko smatra da treba neka okači još negde. Evo vidiš ovde... ovu liniju, e tu samo treba upisati datum. Na sve sam mislila. Ček' samo malo, zaboravila sam... neka, samo ti sedi, brzo ću.“

„Evo je, i krštenicu sam izvadila. Vidiš? A ovo je uputstvo kako želim da izgleda, tu sve piše, ah... valjda će tako biti, mogu samo da se nadam. Inače, sve mi to stoji na stočiću u dnevnoj sobi, ne znam baš kad ću otići, ali volim da sam spremna. I pare za sahranu sam pripremila, neću da se iko troši zbog mene, mada ovako sitna ne verujem da bi to baš mnogo koštalo, hihih. Nemoj da se ljutiš, ali ti neću reći gde je novac, nikad nisam imala puno poverenja u ljude. Takva sam, šta da radim. Možda posle. Šta kažeš na sunčanicu? Jelda da je dobra? Hihih, znala sam da će ti se svideti. Svi je samo pohuju, a ja sos od nje pravim. Imam toliko recepata od gljiva, ali ovaj ne dam nikom, on ide sa mnom. Znaš li da joj se pod šeširom suknjica okreće? Tako se i moja okretala kad me je moj Pera prvi put video. Zaljubio se odmah, hihih.“

„Znaš, ček' da ti sipam još malo, nikoga više nemam. Odavno sam već sama i zato volim da sam spremna. Vremenom sa čovek na sve navikne pa i na samoću. U početku su dani dugi kao godine, a posle godine nekako traju baš koliko i treba, slažu se jedna na drugu i kraj, nema dalje. Ostane ti samo stočić u dnevnoj.“

...

„Ma ništa, samo sam se malo zamislila. Vidiš šta piše na ovoj ličnoj karti? Vidiš ovo prezime? E to je jedino što mi je ostalo od braka. Prezime. Verovatno mi je to kazna što nisam čekala mog Peru, kad su

ga zarobili o odveli. Do kraja rata jesam, čak i nekoliko godina posle, ali onda se pojavio Gavrančić, u skupoj kožnoj jakni, sa dobrim mestom u partiji i karijerom u izgledu, nije mario za moje godine. Mojima je to bilo dovoljno. Mislili su sačuvaće imanje.

Znaš, ništa on nije valjao, stalno me je varao, puno pio, nije bio dobar. Posle dvadeset godina smo se razveli. On je to tražio.

Oblači se, idemo da ti nešto pokažem. Neka ostanu sudovi, posle ćeš!“

* * *

„E, to je to, svako jutro provodim ovde. Ovo mi je druga kuća i mnogo mi je lepo kad sam tu. Vidiš ovu ploču? Tu mi leže ćerka i unuk. Znaš, jako je čudno kad odu pre tebe. Nije to u redu, nikako nije. Nikad ne prežališ, ali nekako navikneš da živiš s tim i bez njih.

Da, Sunčanica, stvarno se tako zvala, heh, Gavrančić nikako nije shvatao zašto baš to ime. Toliko ga je bilo briga za nas da se nije ni pobunio. Znam da je blesavo što mi se unuk zvao Smrčak, sigurno misliš da smo luda porodica, hihhi.“

„Ne znam ni sama, podsećaš me na nekoga, zato ti valjda sve ovo pričam. A i sakupljač si gljiva, ne možeš biti loša osoba. Kad sam te videla na poljani u toj suknjici pod šeširom, kao sebe da sam ugledala. Ma ista ja. Fali ti samo neki Pera. I moj je voleo gljive, jako. A znaš, on mene nije ostavio. Vratio se, tražio me... Kako je samo bio lep u uniformi kraljeve garde. Kao slika lep. Samo da tog rata nije bilo. Ma... idemo dalje.“

* * *

„I ja. Mnogo volim šetnje kroz šumarke, lepo je što ih ovde ima dosta. Nikad nisi bila u ovom? Pa dobro, fino da smo se srele. Povešću

te na mesto gde sam upoznala mog Peru. Predivno je i prepuno raznih šesirića; crvenih, braonkastih, s tufnicama, prugama, jednobojnih, zatvorenih, otvorenih, otrovnih, slatkastih i čarobnih.“

„Ma, znam da nije lako biti sam. Šta da se radi, navićićeš se. Mnogo si tužna, a to nije baš tako strašno. Hajmo dublje u šumu.“

„Aha?! Primetila si! Ovde sam ga našla, njegovo telo je bilo prekriveno smrčcima, neobično zar ne? Ali i nije, čitala sam davno da oni mogu da izrastu na najčudnijim mestima pa čak i na leševima vojnika. Nisi čula? Pa da. Prepoznala sam ga po prstenu na ruci koji sam mu ja dala. Sunčanica je već bila rođena. Tačno sam znala da mu je Gavrančić poslao metak u grudi.“

„A kome da prijavim? Ne znaš ti kakva su vremena tada bila. Ne, ostavila sam ga ovde, međ’ smrčcima, tu mu je i bilo mesto. Svakog dana sam ga obilazila, pričala mu šta ima kod kuće, kako Sunčanica raste, da se udala, dobila sina, umrla... Sve sam sa njim delila.“

„Ma ne, nisam bila tužna, ponovo smo bili zajedno i to je bilo najvažnije. Vidi ovu, jelda da je lepa? Nije otrovna, samo je čarobna. Pa eto tako, čarobna tako se i zove, hoćeš da probaš? Ma nema čega da se bojiš, ja je znam.“

Šta radi? Čini te srećnom i nikad više samom, veruj mi.“

„Nisam, ali mi veća sreća od pronalaska mog Pere nije bila potrebna. No, ako želiš, zbog tebe ću je prva probati. Evo, vidiš? Nije mi ništa, samo se osećam srećnije. Aj’ sad ti, zagrizi. Taaaako... progutaj.“

* * *

„Ne, nisam te prevarila, drago devojče. Tebi ništa na svetu nije moglo pomoći da budeš srećna. Samo sam ti telo uzela, ništa drugo. Ti ništa više ne moraš da radiš, samo se vrati u moj stan i umri kao ja, sve ostalo sam sredila. Niko neće primetiti. Dala sam ti nekoliko prijatelja

koji će te iskreno oplakati i grob redovno obilaziti, ni to nisi imala. Zar nisi srećna?“

„Molim te, idi sada, ovaj sos od sunčanica će mi pomoći da probudim mog Peru. Ne, nikada se neću vratiti u grad, samo ću vreme obrnuti i ponovo biti sa mojim Perom. Biću srećna.“

„Ne stoj, ne gledaj me tako. Hajde žuri, nemaš još mnogo vremena. Zadržiš li se u ovom šumarku još koji tren ostaćeš bez ijedne suze prijatelja. Tako je, trči devojko. Čeka te društvo u grobu, više nikad nećeš biti sama. Obećala sam ti.“

Zora još ne beše zarudela kada Lazar izađe iz trošne štale vodeći Riđana za uzde. Kola su bila spremljena za put, ostalo je samo da upregne ostarelu životinju i da se pozdravi sa majkom, koja je razvezane marama i sa osušenim suzama na licu gledala u njega.

— Nemoj Lazare— molila je promuklim glasom— Bog je tako hteo sine, nemoj grešiti dušu i tvoju i njenu...— jecaj koji ne mogaše suzdržati prekinu joj glas i ona rukama pokri pocrvenjele oči. Kao da ju je čula Marija, žena Lazarova ispusti uzdah u snu. Bila je pažljivo smeštena na kola i dobro ušuškana vunanim prekrivačima. Danima se nije budila, a sve se činilo da nikada više ni neće.

— Izgubiću i tebe sine a ti si mi jedini ostao, sve sam već izgubila...— prošaputa tiho starica, kao da sama sebi govori.

— Vратиću se majko— progovori on sa mukom, prvi put ovo jutro, savlađujući nakupljenu gorčinu u grlu. Pope se na kola, uze dugačke uzde u žuljevite šake i potera Riđana put planine.

* * *

Srećna beše porodica Bogdanova do pre samo jednog leta. U kući sloga i mir, a na njivama i u štalama sve je pucalo i previralo od napredka. On i njegova žena, Ruža, dvojicu sinova su odgajili. Kada je rađala mlađeg, Lazara, jedva živa ostade pa djece više ne mogaše imati. Tištilo je dugo njih to, ali kada Mitar i Lazar odrastoše, kršnjih i naočijih momaka u kraju nije bilo.

Radosti na pretek kraj ognjišta Bogdanovog beše kada mu se sinovi poženiše. Do juče poprazna kuća vrvela je od života sada, a kada unuci dođu postaće i tesna za sve njih pa je valjalo novi krov za mlađeg sina

podići.

Složno kao i uvek, digoše novu kuću za Lazara i tek što su se on i Marija u nju preseli, stari Bogdan se razbole. Kršan gorštak kakav je bio, za kratko vreme uvenu i umre a da mu niko ne mogaše pomoći. Za njim obole i Mitar. Uskoro i on zauvek sklopi oči a ženu njegovu na grudima mu mrtvu nađoše. Od tuge srce prepuklo sirotici. Ali zla kob koja se nađnela nad njihov dom još ih ne htede pustiti. Ne prođe dugo a Marija pade u postelju od iste bolesti.

* * *

O Tihom Vuku nije se mnogo pričalo po selu, a i kada bi se pomenuo nekada, svi bi se pobožno prekrstili i pomolili u sebi da se zaštitite od nesreće koju i samo njegovo ime može da donese. Govorilo se od vajkada da je veštac i da sa nečastivim šuruje, ali i da zna mađije drugima nepoznate.

Put uz planinu je bio dugačak. Riđan je polako vukao kola kroz borove šume i preko strmih planinskih kosa, da bi iza jednog luga izronila koliba sva obrasla u bršljan i zaklonjena krošnjama čudnovato visokih, njemu stranih stabala. Tek što se kola primakoše brvnari, teška vrata uz škripu se otvoriše i vremešni starac sa šubarom na glavi, ispod koje je virila kao sneg bela kosa, stade pred Lazara, gladeći dugačak sedi brk i piljeći u njega jednim svetlo plavim okom dok mu je drugo bilo zatvoreno. Čudna oštrina izbijala je iz tog pogleda tako da se nije dalo gledati u njega nego mladić skrenu oči u stranu.

— Kojim dobrom sinko?— upita starac umesto pozdrava, nenavikao na goste.

— Ti si Tihi Vuk starino?— odvrati Lazar takođe pitanjem.

— Jesam sinko— bez oklevanja ovaj potvrdi.

— Čuo sam da...— zastade mladić tražeći pravu reč— da znate

razne stvari— reče oprezno, sa određenim strahom od ovog samotnjaka o kome se naslušao raznih priča još kao dečak. -Kažu i da ste vidar — napokon Lazar procedi kroz ukočene vilice.

— Ne izgledaš mi bolestan— primeti starac, nakon što dobro odmeri stamenog mladića.

— Nisam ja— Lazar priđe kolima pa zadignu vunene prekrivače— moja žena je.

Preneli su Mariju u kuću i udobno je namestili na jednu slamaricu. Čudljivi starac je pažljivo opipao veliku potkožnu izraslinu na njenom stomaku, istu kakvu su imali Bogdan i Mitar. Nije ništa rekao. Postavio je skroman obrok za gosta pa izašao iz kolibe bez reči. Bolesnica je disala sve plice pa Lazar ostade uz njeno uzglavlje. Znao je da neće još dugo izdržati.

Ujutro se Tihi Vuk vratio. Preturao je po prepunim policama neko vreme i konačno izvukao omanji glineni ćup. Sipao je iz njega dve čaše neke rakije pa jednu pružio mladiću a drugu sručio u grlo.

— Žena će ti umreti sinko, znaš to— reče Lazaru bez ustezanja, nakon što je i on otpio dobar gutljaj te rakije koja je mirisala na borove iglice.— Bolest je jede iznutra i malo toga se može učiniti.

— Nešto ipak može?— naslutio je Lazar iz njegovih reči.

— Nešto...ali sinko...

— Kada sam krenuo kod tebe znao sam šta si— poče mladić gledajući starca pravo u ono jedno oko— pomози Mariji, kako god znaš a ja ću ti biti dužnik do kraja života.— Starac malo počuta pa konačno promrlja nešto sebi u bradu.

* * *

Doneli su Mariju u šumu iza kolibe. Tihi Vuk pokaza veliki prsten savršeno belih gljiva Lazaru i reče mu da svuče odelo sa nje i da je položi

u centar, on će se vratiti ujutro. Tek što ju je spustio u sredinu, krug se počeo lagano sužavati i skupljati oko njenog tela a uskoro je potpuno prekrise gljive.

Lazar je celu noć nervozno koračao okolo. Gljive su rasle na njoj, a najveće su bile na mestu one izrasline.

Negde pred zoru zadrema naslonjen uz obližnje stablo. Kada se probudio one gljive su ponovu u širokom prstenu bile oko Marije a ona je sedela u sredini. Njegova sreća je bila neizmerna. Ljubio ju je i grlio, nosao na rukama lud od sreće okolo, ali šta god on uradio njen ravnodušni izraz lica nije se menjao, niti je išta progovarala.

— Nešto nije u redu sa njom!— vikao je Tihom Vuku držeći ga za ramena kada je ovaj stigao— ona nije dobro!

— Smiri se sinko— tešio ga je starac pružajući mu čašu one rakije, koju beše poneo sa sobom— dobro je, sve je u redu.

— Ona ne priča, ne smeje se....!!

— Ali je živa— podseti ga starac— njen um nije više u njenoj glavi, ostao je u onom prstenu gljiva. I dalje je imaš celu samo je sada na dva mesta. Kada budeš hteo da pričaš sa njom samo lezi u krug i pusti da te gljive prekriju. A njeno telo ćeš imati pokraj sebe do kraja života.

* * *

Dok je Lazar hodao prema krugu, vodeći za ruku Marijino telo, shvatio je da je majka bila u pravu i da se on nikada više neće vratiti kući.

08 — Гљивично обољење

У метричном систему који сам развио за градацију идиотизма код врсте Хомо, постоје два критична стадијума код којих је било какво излечење или разумна конверзација немогућа — то су случајеви оних рођених у Упсали и нарочито оних који су чланови комунистичке партије. Неко ће рећи да сам искључив, оптерећен предрасудама, али се до сада нисам преварио. Чињеница да сам рођен у Упсали, читаву ствар чини веродостојнијом.

Први пут сам је видео на великом платну биоскопа у Норчепингу. Бергман је открио њену бледуњаву, али привлачну и понекад разблудну еротичност коју је крила у свом праксителовски вајаном телу и артистичком бледилу даме. Надарен да препозна надареност, манастирски закукуљеним Еросом, пробуђеним у Њој, због којег сам пренебрегавао теозофско у његовим филмовима, створио је од дотичне Персоне култ тотемисан оријашким фалусом. Мој бог звао се Онан.

Предмет моје онаније биле су, годинама, студенткиње са Краљевског универзитета у Штокхолму, где сам био предавач на катедри за светску књижевност. Све док, приликом две досадне конференције у Норчепингу, међу које се увукло двочасовно опијање у бару, кратка шетња и напокон, одлазак у биоскоп, нисам видео Њу. Отрчао сам у хотел и мастурбирао дуго, не сазнавши јој име, али надајући се да њена глумачка судбина није зачета рођењем у Упсали.

Одувек сам тврдио да је Ингмар луд, као и цела та патетична генерација. Али, ако је снобовски режисер био умно поремећен, шта се могло рећи за мене, конзервативца, који се за филмовима једног опсенера поводио чак до најзабаченијих крајева Шведске, само да би тамо, у некој црвоточној биоскопској сали, оставио мрљу свог семена? Можда сам био болестан? Недијагностикована, та болест је мој злосрећни, понекад доброхотни усуд.

Стигао сам у Линкопинг у раним вечерњим часовима. Стајао сам у парку, наслоњен на дрво, пушећи, знојав, и чекао. У девет је почињала филмска пројекција, шведска премијера „Часа вука“, најновијег Бергмановог остварења. Она ће се појавити, можебити у хаљини припијеној уз тело, можда голих рамена, благо нашминкана, насмејана. Она. Утока мојих бујица. Утовљење мојих глади.

По околини се врзмала хистерична гомила младих, разуларена руља голишавости, деца марксизма, свакојаки гуруи, хушкачи на мир, заблудели нараштај који је своју јефтину младост прођердао поводећи се крилатицом „боље мртав него стар“, идолопоклоничка генерација окренута Гевари, Годару, Фројду. Излепљени плакати су сведочили зашто су ту — концерт „Мади блуза“.

„Здраво, пријатељу!“

Ко је сад овај?

Неки брадоња стоји преда мном, у одрпаном капуту.

„Идете на концерт?“

„Не.“

„А где идете?“

Овај мора да је из Упсале.

„У биоскоп.“

Одбауљао је тетураво, у пихтијасту дружину себи сличних наказа. Домунђавао се са неколицином клипана. Један од њих ми прилази, полунаги Патагон, длакав и савршено непропорционалан.

„Бергман је зло!“, намрштио се, усецајући у моје постојање црнорупу призму ништине.

„Не тиче ме се.“

„Ипак идеш да гледаш његов филм. И ти си зло!“

„Пријатељу, одјеби!“

„Слушај, ја сам из удружења љубитеља седме уметности „Фриц Ланг“. Морате сместа побећи из Линкопинга. Не смете погледати филм. Гледајте Буњуела. Буњуела, разумете?!“

Овај је дефинитивно из Упсале.

Трећи из те групице чудака, када сам већ намеравао да кренем ка биоскопској сали, пришао ми је коракком светитеља, смерно, мало заносећи сандалама на које је падала одора слична тоги, пребачена преко рамена и обавијена око струка.

„Брате, мој брате! Желиш ли да дознаш истину?“

Комуниста. Без поговора.

„Не!“

„Брате, узми ову печурку!“

Већ сам се покренуо, када сам на надланици осетио спужвасти додир плавог, благ титрај и шум печурке чији је топли, хрскави ваб дубоких шума, уронио у моје вене и преобразио ме, преплавио,

узјогунио ми крв. Из Индије је, из Пенџаба! чуо сам светитеља како виче за мнош.

Сала је била пуна, осветљења, набијена очекиваном ерупцијом звука, покретних слика, као клицом расуте страсти и јалове похоте, очекивала је протагонисте. И коначно, док сам гнездио седиште, појавили су се, најрпе Ингмар, мрачан, за њим и муза мог самозадовољавања, нуклеус моје бољке. Села је, извивши леђа и врат. Сала се замрачила.

После скоро два часа, светло је блеснуло, распаљивано аплаузима, честитањима, љубљењима. На месту где ме је додирнула плава гљива, осетио сам свраб, пуп новог, јеретичког блуда. Жилама ми је заколао црв баханалија, еквилибријум пожуде и мисли, сума свих страхова и тежњи, дипилон кроз који ћу, скоро обожен, проћи, као кроз пулисрајућу материцу магновења.

И тако смо се заволели, моја ругобо плава! Ровита јаја ми смо јели и отров лудих трава!

Не знам да ли сам лично на неког из Упсале када сам изговорио ове стихове, пробивши се до Ње кроз насртаје журналистичке гамади и угрушке блицева, али се окренула и погледала ме.

Ингрид, Ингрид Тулин, рекла је.

„Макс фон Сидоу“, пружио сам љигави длан.

„Ох! Заиста? Можда се знамо из неког филма?“, прихватила је шалу.

„Изненада ме јако сврби шака. Да ли перете руке, господине Сидоу?“

„Да ли сте били у Пенџабу, госпођице Тулин?“

„Не!“

„Желите ли да пођемо тамо?“

„Ако знате пут...“

Мочваре су топле, мрачне, орошене цватом зелених комараца и жалопојкама оштрих гавранова, оивичене забраном пуном сенки.

Милујем Ингрид. Додир миришу на плаво. Милује ме, храпаво. На надланици ми израста мала, небеска гљива, након ње, још две, на образима. Смеје се. Миришу! Из пупка ми ниче велика, глатка плавка, и она посеже руком за њом, чупа је, задајући ми крт бол, ставља је у уста, растапа је пљувачком, жваће и куша као еденску јабуку. Надражено непце бриди јој слашћу. Мммммм! Укусна је! Једи, мила, нуткам је. Бере другу, која ми расте из уха. Има укус васионе! Са Нептуна је, кажем. Зар није из Пенџаба?

Плав, мирисав као урин, прекрио нас је, прекривши рит. Месец се надуо, жив као беоњача, звонак. Са врха пениса берем зрелу, опору гљиву и мазим клиторис вољене, лижем га њоме, гурам је у бездано гротло њене женствености. Драги, сада сам бременита плавим!

Дојила ме је дуго, дуго, док се крвава Луна бранила од насртаја гнојног азура, зрелог као млеко.

09 — ШИТАКИ

Освртала се по соби, брзо прелећући погледом по књигама, све док, уз једно победоносно „аха“, није узела једну.

Иако је желела да што пре пронађе слику и опис печурке, није пала у замку нестрпљивости па да листа и по неколико страница одједном, него је листала једну по једну, загледајући сваку слику, па чак и оне за које се на први поглед, због велике разлике у облику и боји, могло утврдити да не одговарају оним печуркама које је пронашла.

Како то обично бива кад нешто тражимо у књигама, пронашла је одговарајућу слику тек при крају књиге. Окренула је неколико пута књигу, загледајући слику са свих страна.

На слици се налазила печурка шитаке, некада врло популарна као храна, али и део традиционалне медицине азијских народа.

За непун минут је корачала ливадом ка стотинак метара удаљеној бочној огради, уз коју је била набацана гомила цепаница у полураспаднутом стању. Никада их није искористила, иако је имала сав потребан алат за грубо сечење, али и фину обраду. Дрво јој није било потребно ни за огрев, ни за припремање хране. Нафте је довукла у хангар у количинама које ће јој бити довољне за долазећих двадесетак година. У неком ванредном случају могла је отићи до оближње безинске станице и из резервоара узети колико јој буде воља.

Из цепаница су избили нежни мрко-љубичасти шеширићи, попрскани мноштвом беличастих мрља.

Примакла је нос печуркама. Мирисало је на труло дрво и бели лук. Убрала је шеширић и пажљиво одгризла комадић. Ако је погрешила, па загризла неку погану отровницу, од тог комадића неће умрети.

Лагано је преметала комадић по устима, упијајући благи млечни укус. Да, да, млечни укус и мирис који подсећа на бели лук, то је то, грешке нема, нашла је лековито гурманско благо.

У даљини, према граду, из неба је затутњало. Облаци су се као помахнитали ковитлали и ношени невидљивим рукама сабијани једни у друге, у мрачно сиво тесто, које је са сваким новим замахом тих невидљивих руку нарастало и ширило се. Спремала се још једна олуја. Ветрови су увек олује носили од града и веома често су је у сред ноћи будили ударци леда по крову. Дешавало се да и по дану, у изненадном налету, ледене куглице, као да су лукаво чекале на њену неопрезност, кроз отворене прозоре на крову стаклене баште, погоде неки засад поврћа.

Ухватила ју је паника, јер је знала да ће лед уништити све печурке. Морала их је спасити!

Убацила је уста шеширић који је малопре откинула и, жваћући, потрчала према хангару, надајући се да ће пронаћи неки лим, даске, цераду, или било шта што би јој могло послужити да покрије гомилу цепаница са печуркама.

Помахнитало је превртала гомиле старудије, бацајући све ка вратима. Зној јој је лио низ чело и лице.

— Брже, Ана, брже! Олуја само што није ударила! Хоћеш ли да убије све мале печурке? — повикао је Роберт, а у гласу му се осећао прекор.

— Па, видиш да журим, човече, зар си слеп! - нервирао ју је кад год би изразио сумњу у њену способност да нешто уради ваљано. - Боље би било да ми помогнеш, уместо што тако цинично добацујеш!

— Ако не пожуриш, ускоро нећеш имати своје печурке - закикотао се.

— Идиоте! Ништа се ниси променио! Ниси требао ни да се враћаш!

Извукла је повелик смотак дебеле пластичне фолије и потрчала ка цепаницама и печуркама. Олуја је рикала у висинама, на само километар удаљености. Могла је да види беле, као паперјасте завесе, које су лепршале, спајајући облаке и земљу испод њих. Знала је да то нису паперјасте завесе, него милијарде куглица леда.

Оклизнула се и пала на леђа, а фолија се размотала.

— Неспособна фрајлице! — Роберт се насмејао. — Градско дете ни по трави не зна трчати!

Кад би јој се само довољно примакао да удари! Али, он јој се налазио иза леђа, невидљив и неухватљив.

Успела је да устане. Зграбила је фолију и почела је навлачити над цепанице, пазећи да не повреди шешириће. Олуја се приближила и ледени дах се већ могао осетити. Размотавала је фолију и у слојевима је бацала преко цепаница. Прве куглице леда су почеле добовати. Одлучила је да остане са печуркама, јер није могла бити сигурна да ће фолија одолети ударцима леда. Ако би се померила, печурке би за трен ока биле смрскане и заувек изгубљене.

Завукла се под фолију. Дотакла је један шеширић.

— Јепе моје пецујкице... — разнежено је протепала.

— Гле блесаче — Роберт удари по фолији. — Прича са печуркетицама! Ана, требало би да пуцаш себи у главу.

— Ах, што те лед не самеље, ђубре једно! — повикала је. — Увек си био ђубре и остао си ђубре!

Осетила је велик притисак у глави. Од олује, помислила је. А онда се притисак појавио у стомаку. Није стигла ни да јаукне, а притисак се преселио у грудни кош. Пред очима јој искочише црвене искрице.

— Охо-хо — Роберт поче ударати по фолији у ритму неке само њему знане песме. — Изгједа да су ти пецујкице припјемиле изненађење — спрдао се, имитирајући њено тепање.

Згрчила се, пала на бок и почела повраћати. Олуја је урлала изнад ње, а лед је ударао у фолију, стварајући у њеној глави грмљавину стотина коња у пуном галопу.

— Роберте... — прокрљала је — Помози ми ...

Није је удостојио одговора. Нагло је утонула у таму.

* * *

Дошла је себи и постала свесна кроз један снажан удах, сличан удаху рониоца на бисере кад са пуном мрежом избије главом на површину.

Подвукла је ноге под себе и клекла. Тешким рукама је склонила фолију. Олуја је прошла. По положају Сунца је закључила да је најмање два сата била у несвести.

А онда је протрнула.

— Роберте? — тихо је позвала.

Склопила је очи. Наравно, није јој се ни могао одазвати. Има већ две године како је пуцао себи у главу. Нису их убиле бомбе, а онда ју је он издао и убио сам себе. И њу оставио сасвим саму на овом мртвом свету.

Али, ако га нема већ две године, како то да је причала са њим?

Печурке! Нису то никакве штаки лековите печурке! Погрешила је у идентификацији. И остала жива! И причала је са Робертом! Он се вратио!

Убрала је један шеширић и брзо га убацила у уста. Почела је жвакати. Склупчала се на трави.

— Нећемо се свађати, Роберте — прошапутала је.

10 — Moje godine za tvoje

Devojčica je sedela u krugu prekrštenih nogu. Oči su joj bile sklopljene, a usne su se pomerale tiho pevušeći . Zvuk uskoro postade jasniji, a gljive oživeše, počеше da trepere i menjaju boje i oblik. Skriven iza zaklona drveća, Obrad se ugrize za usnu. Ruka mu je počivala na balčaku mača, drugom je opipavao kratak, oštar nož. Procenio je razdaljinu. Nož će pre obaviti posao. Jedan dobar hitac, i srce deteta-čuarke staće u sekundi. Obrad sa gađenjem pogleda u vilino kolo : gljive su u savršenom krugu bile raspoređene oko devojčice, jasno stavljajući do znanja da samo za nju tu ima mesta.

Obrad. Nekad beše poznat i pod nadimkom Surovi. Njegov mač i zakon poštovali su od Dunava do Egeja . Pred topotom kopita njegovog moćnog vranca drhtali su i velikaši i Osmanlije. Dani slave bejahu međutim davna prošlost. Goneći grupu Osmanlija došao je do Čarobnik-planine. Bila je na zlu glasu, ali Obrad je verovao samo u mač i zakon, ne i u praznoverice. Njegovi ljudi posekoše većinu, a Obrad pojuri vođu grupe, visokog, krupnog Turčina kamenog lica. Begunac je jahao pravo prema neobičnom krugu od pečuraka, a usred kruga stajala je devojka.

Obrad je zanemeo. Nije bio imun na ženske draži, ali nije bilo žene koja bi ga mogla sebi potčiniti ili odvući od bitke. Devojka je, međutim bila prelepa. Turkinja, znao je odmah, po kao gavran crnoj, dugačkoj kosi, oštrom orlovskom nosu i tamnoputom licu. Oči krupne, crne, duboke kao noć, pogled prkosan, što ne moli, već seče, brije. Visoka je, pogled mu je mamila njena bluza ponosno ističući bujne, čvrste mladalačke grudi. Noge duge, vitke, od kojih zastaje dah.

Krv mu je jurnula u glavu. Zbog ovakvih žena se potežu noževi, brat ustaje na brata, odriče se od vere i krsta, ubija se, ruši i pali. U tom trenutku Obrad bi joj ceo svet stavio pred noge. Poterao je krvnički konja,

stigao Turčina i jednim zamahom sablje odsekao mu glavu, koja se skotrljala niz padinu. Žena ga je pogledala prkosno, bez straha, ali je Obrad u njenim očima video i novo osećanje-divljenje. Više nije razmišljao, poterao je konja u krug, i u trku krupnom ručerdom zgrabio ženu i posadio je za sedlo; osetio je njeno čvrsto, mlado telo, pripijeno uz svoje, i za trenutak sasvim izgubio razum.

Sve su to sada bila samo maglovita sećanja. Kako Turkinja, tako i predeo koji se odjednom izmenio. Sve stege su popustile, više nije mislio na carstvo, vojsku, ženu, decu, prepustio se čulima četiri dana i četiri noći, pod bleštavim vilinskim mesecom, i zakleo bi se da je čuo muziku, muziku koja je dolazila iz kruga gljiva koje su im bile zid, brana od spoljašnjeg sveta. Nije se sećao ni kako se rastao od devojkice; niti kako je našao put kući. *Proveo je u krugu četiri dana i četiri noći, a kada je izašao, napolju su prošle četiri godine. Carstvo koje je ostavio više nije postojalo. Ono što je od njega ostalo, moglo se za dan prepešačiti.*

Očekivao je da će ponovo zateći zanosnu čuvaricu kruga, i ovoga puta čvrsto je zatvorio um i telo od telesnih strasti. Popio je najbolje napitke koji gase telesnu pohotu. Devojčica je otvorila oči, Obrad je pažljivije pogleda u lice i um mu se smrači. Crne, krupne oči, oštar, orlovski nos, gusta crna kosa... a lice devojkice bilo je kao da gleda u sopstveni odraz. Obrad zadrhta.

Ušao je u krug, bez reči, dok ga je devojkica posmatrala, nepomična. Nekoliko trenutaka su se gledali, pogledima govorili neizrečeno i tajanstveno. Obrad podiže nož. Ispitao je temeljno sve vešce i magove sa Čarobnik planine— neke je dao i na mučenje dok nisu propevali. Znao je šta mu je činiti, ako hoće jednom zauvek da raščini krug.

Obrad gotovo nežno obgrli devojkicu, i stavi joj nož pod grlo. Samo jedan pokret, neće je puno boleti. Moram biti čvrst, ne smem pokleknuti, pomislio je.

Kiša je padala niz lice devojčice, mešajući se sa suzama, a suze su se mešale sa krvlju. Devojčica je ustala, stavila ruku na čelo mrtvom ocu, a onda polako, tiho, zapevala vilinskim glasom. Uskoro joj se pridružiše i drugi glasovi, na granici čujnosti, a krug se osvetli neobičnim, bledim svetlom. Dok se Obrad polako budio, predeo se menjao, a sa njim i lice devojčice, kao i njeno telo. Kada je otvorio oči, ugledao je ćerku koja je naglo ostarila dvadesetak godina. Obrad skoči na noge i shvati da više ne oseća staračku ukočenost, da su mu udovi jaki i krepki, a vid ponovo bistar.

Devojčica ga uze za ruku, i dok im se kiša slivala niz prste, nekad surovi vladar pokloni joj na dlan nešto mnogo dragocenije od moći, carstva, ugleda, titule, ili bilo čega drugog što je nekad posedovao.

Svoje suze.

11 — HOD DO DEPONIJJE

„Beži od mene! Dokle da ti govorim da se uvek prvo istuširaš?“

Volim njen osmeh, mrzim njen mršt.

To bajem otkako sam dobio najvažniji posao na Zemaljskoj kugli. Stalno sam praćen objektivima svih kamera i fotoaparata koji mogu bilo gde da uhvate moj obris. Znam da me i termosenzibilne kamere skroziraju dok poslušno odlazim pod tuš na dugo ribanje.

Svako jutro me strpaju u helikopter. Za nama zuji povorka sličnih letilica obeležena svim mogućim četvoroslovnim skraćenicama. Ima i drugih, sa duginim bojama i karakukama koje nikad nisam shvatio. Ne treba mi ogledalo da vidim kako izgledam; televizijski ekran i glas voditelja sve mi prikaže bolje. Na fejsbuku imam šezdeset miliona fanova, pričala mi žena. Nikad nisam otvorio nalog, moj život je u meni. Njoj sve prenosi komšinica, podozrevam da dolazi na kafu sa jakim ugovorom u džepu.

Vanzemaljci su posle jedne oblačne i kišne noći sleteli, ma, kao da su nikli, kraj Pančevačkog mosta, tamo gde je bila stara kafilerija. Blok za reforme je pokušao da se dogovori sa Amerima, Blok za promene je muntao sa Unijom, a „malteraši“, tako zovemo večite koalicione partnere, pokušavali su nešto da izvuku i od jednih i od drugih. A, bogami, i od svih trećih koji obećavaju da će obećati. Niko od njih nije uspeo da pomeri vanzemaljce s mesta, ni vazduhom, ni kopnom, a propao je pokušaj i da se Ada Huja potkopa, pa da sve otplave niz Dunav.

Onda su, naravno, vanzemaljci progovorili svim jezicima sveta i objasnili da su se namerno spustili tu gde su se spustili i da žele da pregovaraju isključivo na srpskom i, ne znam kada i kako, pomenuli moje ime.

Prvog dana mi je teško palo da gacam po deponiji, po raskopanom, prekopanom, pa iznova zatrpanom, do narandžastosivog broda čiji je dugi, jarkocrveni nos izdaleka najavljavao gde je. Požalio sam se, kasnije, na brifingu sa Amerima, pa potom specijalnoj grupi prezidenta Oberklifhengera, a naročito Maleckovu, koji je došao lično. Sutradan su postavili platformu do broda i raselili Rome. Kontejnere su dali Japanci, a radnu snagu Kinezi. Smrdljive cipele sam bacio, tako da sam kući stigao u čarapama. Žena je rekla da mi nove kupe oni koji su me zaposlili, a promoćene čarape bacila kroz prozor radoznalcima. Kasnije sam na TV video novinara koji je ugrabio moje čarape i predstavio ih svetu. Grupa sa fejsbuka je ponudila da ih otkupi, ali su šnur odneli Japanci.

„Nudimo Zemlji pristup Galaktičkoj Uniji...”

„Dobro.“ odgovorio sam, mada ništa nisam lanuo. Svrdlali su mi po mozgu tako da nisam znao da li sam čuo i da li sam odgovorio. Kasnije su mi rekli da su senzori sve registrovali.

„Za početak, nudimo predstavništva naše Lige kod svih vaših zajednica, kako god da ste se organizovali...”

Tek sledećeg dana sam postavio pitanje oko kojeg su se, nakon duge rasprave, složile sve zainteresovane strane.

„Gde?”

Na brifinzima su me opširno ispitivali o svemu što sam zapazio, video ili primetio. Niko nije pitao za ogavni miris „na terenu“, a kad sam nepitan napomenuo, pripisali su to deponiji. Žena nije primila ni nove cipele. Ionako su me žuljale; mada nisu kad su mi ih dali. Dobila ih je komšinica i otišla srećna.

Odgovor je bio prilično neočekivan, ali i razuman. Ispostavilo se da vanzemaljci ništa nisu hteli mufta:

„Sve vaše države mogu da ponude svoje najveće deponije, a mi ćemo da ih recikliramo za naše potrebe. Vi na tim mestima slobodno bacajte svoje đubre i dalje. Kodeks Galaktičke Unije nameće nemešanje i podržavanje domorodačkih navika...”

Pregovori o listi kandidata su potrajali. Svi su želeli ambasade Galaktičke Unije na svojoj teritoriji, najveće zajednice su želele i konzulate, oni maleni makar predstavništva. Koplja su se lomila u Ujedinjenim nacijama, povlašćeni su nekoliko puta potezali veto dok se nisu dogovorili. Globalne firme za reciklažu, podržane lobiranjem banaka voljnih da investiraju u njihove projekte, imale su nešto protiv, ali nisu dobile podršku.

Ja sam se za to vreme zamajavao sa glasom vanzemaljaca u svojoj glavi, menjao najpre odeću, potom i donji veš svakodnevno, a komšinica se obogatila. Žena je tražila i dobila dodatak za kupovinu kafe i jogurta koje je kroz prozor bacala omiljenim novinarima. Meni je nabavila ekstra mirišljave sapune koji su sad nosili moj lik kao brend poruku.

Kad sam razvio definitivni spisak odabranih gradova pred okom broda, reakcija je bila neočekivana:

„Samo toliko...”

Usledila je nova runda pregovora u kojoj su šansu dobili i Niš i Novi Sad. Ja sam tražio jednu malu, malecku kancelariju u Bikari kod Gospođinaca i dobio. Svako ima dušu, pa i ja. Zapravo, ne znam koje đubre nije dobilo svog đubretara.

* * *

„Beži od mene! Dokle da ti govorim da se uvek prvo istuširaš?”

I, tako, opet sam pod tušem, trljam se sapunom na kome se već teško razaznaje moj utisnut lik, sa etikete šampona se gledam, onako šmekerski. Dugo traje ovo kupanje, mislim se, za svaku novu amabasadu

koju vanzemaljci postavljaju širom planete sve duže. Koža mi se istanjila, primećujem kako se vene prostiru dužu ruku i nogu, uz njih i neke druge, bleđe, rumenije, bubre u vlazi koja me rastače. Stopala mi lepljiva kao da će zarasti za pločice. Jebeš smrad koji vučem za sobom sa drljave deponije na koju je urasao brod vanzemaljaca. Nije to to, i ranije sam bazao po đubretu.

„Dokle ću da te čekam?“ čuje se njen glas iz sobe.

Znam, leži u krevetu i čeka me. Čistog i opranog onako kako me je godinama imala. Pre nego što su joj zasmetale cipele, pre nego što je počela da poklanja moje čarape komšinici, pre nego što je počela da baca kafu i jogurt novinarima, pre...

Pre nego što sam počeo da izbegavam da dođem u krevet. Ne mogu takav da se smestim uz nju i prepustim se zagrljajima. Zato sad trljam svoje telo do iznemoglosti, odugovlačim dok ne prestane da zove, dok ne usne sanjajući da sam došao. Ne mogu, neću, jer nikako ne uspevam da uklonim jarko rumenilo sa vrška koji mi izmiče iz ruku, šalje nemuštu poruku kao sa pramca vanzemaljskog broda. Sutra ću i sebe ostaviti na đubrištu.

Jer, volim njen osmeh, mrzim njen mršt.

12 — Basna o zlosrećnom prijateljstvu

Ispričaću vam priču o prijateljstvu. Ili je to priča o gljivama ludarama ili o metamorfozi, ko će znati. Na savesti čitaoca neka je, hoće li u njoj tražiti nešto više od mog olakšavanja savesti.

gljivama nisam znao bog zna koliko. Znao sam za šampinjone i gljivice na nožnim prstima, znao sam da ima nekih veoma otrovnih, a zapamtio sam i da je profesor istorije u školi rekao da je najotrovnija gljiva bila ona čije je seme nad Hirošimom posejala Enola Gej i da je svet tada toliko poludeo da mu druge gljive više ne trebaju. Događaj o kom bih vam pričao, desio se jednog neobično sunčanog novembarskog dana pre tri zime. Čudnovato društvo se bez najave okupilo u mom malenom stanu. Prvo je svratio moj prijatelj sa konjskom glavom. Dok smo srkali svoje čajeve, bez kucanja je ušao i moj nekadašnji kolega Old Forhend. Njih dvojica su se samo jednom sreli i posle toga sam izbegavao da ih zovem istovremeno na čaj. Forhend pije samo neku kolumbijsku mešavinu od koje postaje zajedljiv. Zajedljiviji nego uobičajeno. Tada je upao nenajavljen i mogao sam samo da priželkujem povoljan razvoj događaja. Uzalud.

— Oh, prijatelju sa konjskom glavom i vi ste tu. — nagnuo se prema njemu — Ili vam možda činim uvredu. Možda vam više prija, Konju sa prijateljskim telom?

— Nii-ii-kako gospodine Forhende. Onda bih ja vas trebalo da zovem Brkovi sa ljudskim telom, zar ne?

I tako reč po reč, a to nisu uvek bile birane reči, trpeo sam ih do podne. Onda prijatelj sa konjskom glavom naglo pogleda na sat i reče kako mora da krene. Ima zakazan pregled kod morfo-bio-nefrologa, nekog Rusa koji je u nekoj stepi spoznao neke velike istine i sada leči

skoro sve bolesti. Old Forhend je toliko navaljivao i raspitivao se, da nas je prijatelj sa konjskom glavom iz kurtoazije pozvao da krenemo s njim. Nekako ih zauzdah, izađosmo, zajahasmo svaki svoju ragu i odgalopiramo kroz preriju da potražimo Rusa.

Forhend je nekoć bio čovek sa granice i kroz preriju smo jahali sigurno, kao kroz centar grada. Povremeno bi stao, zagledao mog prijatelja, upućujući mi zabrinute poglede.

— Ne razaznajem, je li još uvek naš prijatelj jaše konja ili se situacija preokrenula? — a onda bi prasnuo u smeh. Svaki čas je zastajao sa novim pitanjima. Prijatelj sa konjskom glavom se držao dostojanstveno.

Negde blizu Pekosa, iz žbunja istrča indijanac, koji je više ličio na Indijca. Mahao je rukama i pokazivao da stanemo.

— Ne moš dalje, od sad pošinje oblas 51!

— Znamo mladiću. Nii-ii-šta ne brinite, imamo zakazano kod gospodina Tšumaka.

Indijanac se okrenu ka nama dvojici i reče zbunjeno:

— Konjina gofori? — a onda on i Old Forhend prasnuše u smeh. — Dobro, krenite za mnom.

Sjahali smo i pošli za njim kroz žbunje. Dugo smo se probijali, dok najednom ne izbismo na skriveni, pusti proplanak, sa svih strana okružen šipražjem.

— Stigli smo.

— Nii-ii-je mi jasno, gde smo stigli? Kada ćemo videti gospodina Tšumaka? — upita zbunjeni prijatelj sa konjskom glavom.

— Ja sam Tšumak. — reče indijanac.

— Ali to je nemoguće! — uskliknu Forhend — Vi ste indijanac, koji liči na Indijca, a tvrdite da ste Rus!

— Oh, itekako moguće. Faš konj prijatelj tfrdi da je čofek.

Tšumak nas je poređao da sedimo u krugu. Rekao je da je problem veliki, ali da rešenje kao i uvek postoji. Rekao je da moramo da jašemo našeg prijatelja, dok konj u njemu ne lipše. Prijatelj sa konjskom glavom je blenuo zabezeknuto. Ubeđivali smo ga dugo da je to za njegovo zdravlje i on je polako počeo da se predomišlja. Tšumak je onda napravio vatru i na njoj u dva lončića kuvao različite čajeve. U vodu je nekoliko puta ubacivao po gljivu ili dve. Bile su to neke kockaste gljive, a kada sam ga pitao o njima, on je kazao da su gljive samo pomoćno sredstvo da se dobije „vudu-voda“. Našem ubogom prijatelju je pružio šolju sa zelenom tečnošću i rekao da ne okleva. Nas trojica smo podelili lonče sa ljubičastim čajem, gustirajući. Dok smo se opuštali, Tšumak je otišao do mesta gde smo ga sreli i doneo jedno sedlo. Kada se vratio, naš prijatelj se više nije bunio i poslušao je iscelitelja kada je ovaj tražio od njega da klekne četvoronoške u travu. Namestio je sedlo na njegova leđa i odmah ga zajahao. Forhend je počeo da urla od smeha, jer se naš prijatelj ritao kao divlji vepar i cela predstava je bila nesvakidašnja. Meni je najpre bilo neprijatno i sažaljevao sam prijatelja sa konjskom glavom. Onda sam osetio toplinu iznutra, verovatno od čaja, zatim prijatno peckanje po koži, a ubrzo sam se pridružio Forhendu u smejanju. Kada se Tšumak umorio, Forhend je zajahao našeg prijatelja, koji se više nije otimao, već je lagano kasao po proplanku. Posle Forhenda, prijatelja sam jahao i ja. Najpre sam ga poterao u galop, a potom sam jahao u krug, skidajući šešir i pozdravljajući Forhenda i Tšumaka, kao da sam na prvomajskoj paradi. Njih dvojica su se valjali po travi, smejući se u nekom neobičnom stanju, koje pripisujem Tšumakovim gljivama. Ne sećam se koliko je to trajalo, čini mi se da smo se u jednom trenutku i konj i ja stropoštali na travu.

Probudio sam se, ne znajući koliko dugo sam spavao. Oko mene su se upravo budili i Tšumak i Old Forhend. Prijatelja nije bilo. Desetak

metara dalje, jedan konj je bezbrižno pasao. Gledali smo se u neverici. Potom smo ponovo seli u krug i dugo ćutali oborena pogleda. Prvi je progovorio Tšumak.

— Ne razumem kud sam pogrešio. Mošda faš prijatelj ipak bio konj po prirodi.

Opet smo pili neki čaj, ovaj put protiv mamurluka, a onda smo se rastali sa ruskim šamanom. Rekao nam je da ne žalimo previše i da sve to gledamo sa vedrije strane, jer danas je ionako teško naći pametnog konja. Forhend i ja smo se vratili u grad sa četiri kljuseta. Jahali smo ćuteći, povremeno se cerekajući. Ne treba da kažem kog konja je jahao Old Forhend.

Prijatelja smo trampili za sedlo na ulazu u grad i nadali se da smo zametnuli trag. Verovatno jesmo ili naš prijatelj nije nikome nedostajao, jer istrage nije ni bilo. Old Forhend se od tog dana posvetio proučavanju gljiva. Mislím da veruje da bi mogao odgonetnuti tajnu metamorfoze. Ja u nauku nikad nisam polagao nadu, pa sam počeo da pišem, da skinem teret sa savesti. Svaki put pišem drugačiju priču o istom događaju. I sve mi bolje ide. Dok pišem lažem kao pas. Kao pas sa konjskom glavom. Kao pas sa konjskom glavom koji pije čaj od kockastih gljiva.

13 — Narcis, bršljan i sastav susedove monete

Aristotel je imao sve: počasno mesto u školi mudrosti i državnih zanata, svestranost, misterioznu stimulaciju.

Tada je nosio preteču toge i bradu do kolena, danas nosi dizajnersko odelo i mošusne mirisne note, sedamdesetih je nosio skini farmerke sa pink printom.

Ovako se meni moj sveznajući Aristotel poveravao:

„I ne volim mnogo o tome da govorim, i ne volim mnogo što si mi blizak, ali volim svako tvoje pomno uvo na moj glas koji zvoni jezive ispovedi. Još sam bio pisao Drugu Analitiku kada sam započeo O postojanju životinja i kada mi je strašna grozota obuzimala um i silovala telo, ti misliš da je lako odupreti se primitivnom instinktu pobednika, karijeristi su postojali i pre nove ere, i pre oligarhije, mnogo pre Vertera. Čuvari ratnici, Idealna država, dijalektika, ja sam bio mizerni učenik, fleka, daleki eho svakog Platonovog koraka ili tačke, da si ga poznavao, ti bi sada radije sa njim pričao.

— Meni si bitan ti.

— Ti žudiš za platonizmom koji je u meni, a ja žalim sve svoje pogreške večnosti, žalim što ne postadoh narcis, bršljan, sastav monete tvog suseda, što me prati neumorna kletva i tako će činiti dok milijardu zvezda ne dogori i još duže, nisam želeo niti predumišljao, plahovit cirkus ogromnih, loše dresiranih životinja spopadao me je, čorsokak mi se i u snovima usecao u žutu mrlju.“

Aristotel je ubio čoveka. On vekovima misli kako je to neoprostivo i u svojim ciničnim trenucima pomišljam da on strahuje da ću ga ja zbog

toga manje voleti, on meni glumi otužan patos i demonizam, a sam sam mu nebrojeno puta rekao da me niti kakva njegova teška tajna neće odvratiti od ideje da me taj privlačan, neobičan, protivurečan prevrtljivac oženi.

„Potom je došlo vreme zlatnih ćupova, prinosnih agora, majskih, julskih i oktobarskih bahanalija pučanstva, nasumičnih senzualnosti, moćnici su pod svoje okrilje uzimali najveće besednike, a ja sam sanjao taj prosti san koji se uzastopno ponavljao, taj sramno prost san. Platon je uspevao, ja sam bio polaznik Akademije, i ogorčen, levoruk filozof, iz pretpostavki može da proistekne samo zaključak mojeg dubokog, najdubljeg utemeljenog nepripadanja svetu ideja, prizmatičnom svetu koji nikada nisam takao, moje ideje nisu bivstvovale paralelno sa Platonovim, negde u ravni bi se presekle. Hteo sam njegovu Mnemozinu, i sve njegove muze. Platon je bio ono što je trebalo mene da obuzme.“

A ovaj muškarac koji je par mojih suza umeo da pretvori u bujicu, a posle par sekundi vraćao mi dostojanstvo saborničkim pogledom, on je bio ono što je obuzimalo mene.

Mislio je da je nezasluženo najveći besednik istorije, bio mi je, tako, nepristupačan povremeno;

ivama otrovnicama jer je sjajan, počelni, prvi pravi iskonski naučnik koji je osluškivao i razumeo biosferu, i da je taj tupavi Platon znao išta o pečurkama, da je barem bio prilično upućen, a prilično upućen nije čak nimalo blizu dovoljno upućenom, postao bi ljubimac Aleksandra Makedonskog, ljubimac onaj erotovski, ljubimac kakvog spominje njegov Aristofan; umesto toga, skončao je, kao posledica prava jačeg, moj Aristotel „je bio planuo“

„... bivao sam onespokojavajuće ohol, servirao kobnu večeru, odbacio ozbiljnu stvar kao šalu, učinio nažao; kašljao sam, urlao, jecao, smrtni ropac moje svakolike inspiracije i tek jedan otet krik iz mene,

od Olimpa, ili jednostavno od Platona, u nekom momentu pre kraja ja sam osetio hladnu tečnost na pokajničkim dlanovima...”

I tada je rekao u sebi gordo i autoritativno da niko ne bi mogao da predvidi takav završetak. Raširio je ruke i zaključao tajnu i postao najslavniji, jer je, konačno, to i zaslužio.

Ja sam onaj blentav, osiromašen dušom, ja sam slušalac koji beznađežno mašta o tome da se njegovi muževni zglobovi mrve u mojim prstima. On mene ničim nije zadužio. Niti sam ga ja tražio. Samo se najednom, iznebuha pojavio i bio magičan. Od tada sam živeo dane čekajući Mesec i unapred zamišljajući naše ponoćne razgovore.

Jednom, uz silnu, svetsku bol:

„Rekao sam ti, učini to! Poljubi me, ti čudaku, pretenciozni svaštojedu, hoću da me ljubiš dok vode ne ispare i da mi kožom preneseš svoju urođenu inteligenciju i bež odmerenost i šarene kugle psihodelije, uradi to kao da sam te dostojan, ti hoćeš da te ja preklinjem da spavaš sa mnom, hoćeš scene i jutarnji stid i kolena, ali tu vrstu jeftine šarade ti neću priuštiti.“

A nisam smeo to da kažem, niti bilo šta da kažem, ja sam slušalac. Ali tada sam kroz neživopisnu glavobolju ugledao živopisni maslinjak, Mediteran i krasnopolisno slovo *A*.

A Aristotel se samo smeju ljio, cerio, dao mi na znanje kako je on, ma šta učinio, ipak etički superiorniji od mene, gledao me sa jarosnim prezirom i posedovao samodovoljnost koju ja nikada nisam stekao, odgovorio je:

— Ti si nestabilniji od mene, i istopio si se do ništavila i možemo i to da probamo jednom, ali moram najpre da skupim dobar strah i obzir, ti si tako nešto već pričao nekome, zar ne, slutim da jesi jer si upravo sve to tako vešto ispričao.

Nakon toga nisam hteo da ga vidim danima, ali taj grešnik me je sveo na najbleđe odjeke, na novčanicu, svo vreme me je zapitkivao nešto, čuo sam ga kroz otvoren prozor, i kad bih ga zatvorio takođe, dopirao je iz polena, parketa, mojih atoma.

Danas osluškujem njegovu krivicu u sedmom krugu, dok sa tavanice Sikstinske kapele pada bezbroj purpurnih pečuraka.

14 — Сновињарије у три боје (углавном)

На почетку је било... жуто. Ето зашто.

Он трчи кроз снег, а срне испред њега, беже ли беже. Испалјује стрелу за стрелом: крзнене лопте падају. Бело је, од крви црвено. И црно.

Сада је већ у супермаркету. Наилази на једну старију госпођу која на глави носи крзнену капу са осмехом Бамбија. Продавачица прилази и загрли госпођу.

„Како ми је само драго што вас видим.“

Када се продавачица коначно одмакла и он чврсто загрли госпођу. Осетио је како му је нешто крцнуло под рукама.

„Када сте дошли?“, пита госпођу не пуштајући је.

„Јуче“, одговара она, „остаћу овде неко време. Мислим да ми је пошла крв на нос“.

Он је пушта да провери. Има крви. Махне као мађионичар. Нема крви. Сви остали се осмехују обасјани неонском светлошћу.

„Опростите“, каже он.

„Ма ништа. Можда је и боље да умрем док сам ту.“

Насмеје се као на баш добру шалу.

„Онда ћемо се видети“, одмахује и полази.

„А ко сте ви?“, пита госпођа.

Сви остали се осмехују обасјани светлошћу неона. Бело.

Буди се крвав као да је неког заклао. Везан је за столицу и нема мрдања. А двојица рмпалија у кошуљама белим, заврнули рукаве па бију ли бију. Ту је и она лампа. Мора тако.

„Рајко, где су гљиве?“

„Какве гљиве? Који Рајко?“

„Ја се зовем Рајко“, помислио је. „Е баш лепо.“

Челична песница великог рмпова. Бело. Црвено. Црно.

Доктор има цвице кроз које му у мозак пиљи. Зове се Живадин, доктор Живадин.

„Ништа?“

Громаде крвавих кошуља, а опрали руке, се мешкоље.

„Ништа“.

Угасили су лампу. Црно.

Ту је и сат, тик-так. На ланцу је и иде лево па десно. Између те две крајности, наравно, пролази и кроз средину. Бело, црвено, црно, па онда обрнуто итд. Др Живадин нешто мрмољи. Оде Рајко.

Има нешто око пет година. Седи на поду и игра се. А шта би друго? Остала деца су подаље од њега. Можда зато што у руци држи нож. Кухињски, онај рецкасти.

„Црни Рајко! Шта си то урадио Бамбију?“

Гумени Бамби нема главу и васпитачица залепи маленом Рајку шамарчину. Са радничком петокраком на образу он подиже главу према њој. Нема суза.

„А шта ћу тек теби да урадим одвратна вештице!“

Петнаест година касније умрла је од унутрашњег крволиптања. У супермаркету.

У самици је сада још једна њушка. Тек што овај има одело, много неко фино. Обраћају му се са „маестро“. Нека се зове Маестро. Сад се и доктор мешкољи.

„Потискивање. Све је потиснуо из своје прошлости. Можда због убиства оне жене. Не зна ни ко је, па ни где су гљиве. Обично успевам да хипнозом извучем потиснуто, али овај је немогућ.“

„А био је тако лепо луд, зато смо га и регрутовали“, више ће за себе Маестро, „још ја га лично поставио за шефа обезбеђења гљива.“

„Шта је све нестало?“

„Жута, бела, црвена, црна. За прошлост, спознају, општу и личну будућност.“

„Можда“, крши прсте доктор, „нисте морали да убијете оне генетичаре“.

Како га је погледао јасно је знао да ће ускоро бити мртав и горе. Срећом по доктора Рајко се пробудио па су морали да му се посвете. После још мало батина некаква црна чуда измилеше из зидова и насрнуше на несрећника. Параше га канцама и кидаше зубима испуштајући језиве крике. Упишао се, али од смеха. А и ишло му се. Маестро, доктор и она чуда, згледаше се збуњено. Онда га оставише да самује у самици и крвари као свиња.

Го је као од мајке, али су му оставили ципеле. Ваљда да не назебе. Сећа се да је прогутао жуту гљиву, него где су остале? Нису баш много бистри. Претражили су га, сетио се, чак су и оно са гуменим рукавицама радили, тога баш и није морао да се сети, а ципеле му оставили. Лаковане. Потпетица се дала лако скинути. Ту су. Црвена, бела и црна. Сад може лепо да им их да, убиће га без отежања, али не може да одоли. Ту је и инат, како без њега? Бела беше за спознају. Ајде прво њу. Вууп!

Трчи уз степенице, а степеника има ли има, ка светлости на врху. Тек када се примакао виде да је у питању лустер. Да не помињем, али то га је малко разочарало. Маестро га је потапшао по рамену. Немам појма одакле се створио.

„Да, да. Ту сам и ја“, рече овај весело. Њему и свима нама.

„Ух, душа ми је у носу“, задихано ће Рајко.

Пружа му марамицу.

„Истреси је.“

Погледао је пажљиво Маестра. На глави је имао два мајушна рога, а и нешто му се подуже мрдало у десној ногавици и то не оно што би неко злурад помислио. Како је срцолики врх палацао по

ципели, лакованој, наравно, било је јасно шта је то. Значи, није оно. Са два прста је из малог џепа сакоа извукао фрулицу и почео да свира намештајући обрве на тужно. То голица. И музичица и обрве. Рајко се трже.

„Е не дам!“

Опет је у самици. Много брате боли. Црвена?

Говорник је за говорницом. Окупљени су уодељени, зајапурени и стискају се доле. Један од њих чини то најжешће и осмехује се обасјан светлошћу рефлектора. Медицинске сестре, са свим очекиваним атрибутима и апозицијама, врзмају се око прегалаца скупљајући напуњене епрувете које затим спремају у ручне фрижидере. Биће клонова за рат. Онај насмејани искорачи.

„Сви смо се претворили у једну велику мануфактуру која куца за Вас господине председниче“.

Председник није задовољан. То је Маестро.

„Уз сво дужно поштовање принуђен сам да поменем Вашу госпођу мајку“.

„И ја је помињем, господине председниче, сваки дан је помињем.“

Аплауз. Ново руменило облива лица. Од светлости бело. И црно, да црње бити не може.

Мука му је. Од свега, посебно од њега. Него бар ће му са овим гљивама малко помрсити конце. Црна је најгорча.

Замрачено је, али нешто светлости допире кроз размакнуте завесе. Ту изнад стола клатио се обешени човек. На столу је порука, али рукопис није његов. Зна то поуздано пошто је неписмен.

„Рајко? Шта ти је? Што си се обесио?“

Ћутао је.

Црно.

15 — Није прошло време окрутних чуда

Теодора је — раскалашно! — читава била заодевена хаљином; пламеноцрвени лишај сливао јој се са рамена попут баршуна и у дебелом слоју покривао тело све до колена, где се растакао у крпе и рите. Она се кретала достојанствено и лагано, извесно страхујући да ће је неко јаче закачити и откинути део одежде — а можда са њом, нагађала је Ксенија, и део коже; оволика количина лишаја морала је доста чврсто приањати. Филип се вртео око ње са претераном пажњом; било је јасно да се они неће још дуго задржати на балу и да ће Теодора ускоро морати да започне са мукотрпним процесом свлачења. Анастасија је, напротив, имала тек лагане, коштано беле украсе од жбунастог лишаја на слепоочницама, али су се они лагано таласали независно од њених покрета, попут морских саса у воденој струји; мора да је то била једна од оних прескупих најновијих сорти. Док је разговарала са Ирином, једна гранчица се попут пипка протегла ка Ирининој скромно затегнутој пунђи, и ова се тргла, а дискретна лисаста розета на њеним грудима нагло је потамнела; реакција на пулс, притисак, или на саму емоцију? Ксенија се ујела за усне, наставила обилазак балске дворане. Макар Александра нигде није било. Филип јој се расејано осмехнуо покушавајући да ухвати Теодору под руку, а да се не дотакне њене одоре. Шта ли би рекли да сазнају, упитала се Ксенија. Вероватно би само пожелели да је осмотре изблиза. А у следећем тренутку је препознала Александра и постало јој је још драже што се определила за црну и тешку брокатну хаљину. Он је данас носио своју уобичајену маску: прост сиви лишај, вероватно нека *Cladia*, али распоређен у симетричну шару ситних цветова. У следећем

тренутку, спазио је и он њу, и шара је напрсла под широким осмехом.

— Желео сам да дођеш — већ је клизнуо до ње — ипак сам ти недостајао — пружио је руку, а она је устукнула. — Не — казала је — ја... ниси...

— А ово? — прстом је повукао по њеном врату, дуж рубца јединог лишаја који хаљина није успела да покрије. — Чуваш успомену? Ипак?

Осетила је како је букнула: од додира, од страха, од нагле навале сећања. — Извини — рекла је — морам да идем; видећемо се... други пут.

У повратку је непрекидно трљала врат. Да, ту ју је ујео, смејали су се... али то је било пре неколико месеци, пре него што је све ово почело, пре лекара и хаљине закопчане до грла. Стигавши кући, отрчала је у купатило и жустро почела да риба врат и скида сиве љуспе док није прокрварила, а у глави јој је одјекивао глас доктора.

* * *

Барем је суво, рекао је. (Сува, сивкастозелена перут појавила се најпре између палца и кажипрста, потом у углу усана; скидала се лако, трљањем, али се лако и враћала, а испод ње се кожа лагано мењала, попримајући исту зеленкасту боју.) — Барем је суво — понављао је лекар. — Да је влажна варијанта, колоидни лишај, имали бисте два, три месеца живота од појаве симптома. Ово није опасно. Колико знамо — додао је скидајући јој узорак са уста спатулом. — Само досадно и дуготрајно, баш као старински лишајеви. Симптоматско лечење. Код свих до сада запажених случајева: насумично појављивање углавном мањих погођених површина, повлачи се уз стандардну терапију.

— Али како ја први пут чујем за ово? — питала је. — Али како је ово могуће, ово није могуће, ово је све проверено, куповала сам дезене од најбољих лабораторија, не би ваљда они продавали нешто непроверено.

Лекар је немоћно слегнуо раменима: — И за нас је ово новост, верујте. Можда је у питању мутација неке безазлене гљивице увезене са Земље, али не можемо то поуздано тврдити. Није често. Регистровано је око педесетак случајева до сада, нема забележених здравствених тегоба, не брините. Превентивно: више нема декоративне употребе лишаја. У реду?

* * *

Неколико дана после бала појавио се нови траг. Четири упоредна кружића на левом образу који су се постепено ширили у пруге, попут отиска прстију. Ксенија их је проверавала неколико пута; расли су неуобичајено брзо. До следећег јутра, више се није могло крити: лишај се разгранао, попут делимичног отиска шаке, попут у брзини и искоса удареног шамара. Препознала га је. Био је то траг ђушке коју је добила од школске другарице током свађе, пре скоро петнаест година, једини шамар у животу.

Ксенија се свукла у махнитој брзини и наредила огледалу да је снима из свих углова; дизала је руке, савијала се, окретала.

Љубавни ујед. Шамар. Одроз руке која ју је дохватила за раме и са коловоза повукла натраг на плочник. Отисак сестрине главе у њеном крилу. Отисак на стопалу кад ју је момак нагазио, да ћути. Чак и онај први лишај између прстију: ђушка њене мачке из детињства која је тако тражила пажњу. Сви битни додири у њеном животу, сви додири које је памтила па заборавила, враћали су се као сопствене авети, сиве љуспе. Болест се играла Ксенијом: на њој је

било да их препозна. Болест се све окрутније играла Ксенијом: препознавала је отиске без трена оклевања, чак и очеве руке око струка док је учила да вози бицикл.

Отишла је на контролу. — Да ли лишајеви могу да реагују на емоције, мисли?

— А, девојчице, далеко смо још од телепатије — рекао је специјалиста доброћудно — има та нова сорта, *jacobiana*, мења боју зависно од температуре и супстанци у зноју, али зар ти није доста и овако? Шта ће ти маховина која чита мисли, да ти кува кафу?

Нови лишајеви — отисци — смењивали су се најпре сулудо убрзано, тако да није све стизала ни да их распозна док не почну да бледе, али после две-три недеље све спорије, а на крају са паузама од по дан-два, док се једног јутра није појавио последњи; управо онај коме се већ месецима надала, не признајући то ни себи: траг мале, готово дечје шаке на левом ручном зглобу.

Ксенија га је дуго посматрала ћутке, а онда га је поклопила десном руком. — Хвала — рекла је наглас, ни не питајући се да ли је то неопходно; уста су јој се искривила, сузе грунуле на очи, дрхтала је, а лишај под њеном руком био је сув и топао попут туђе људске шаке. Осећала је како се љупка и отпада под њеним дланом; и било јој је јасно да је лишај, њена болест, њен сустанар, њен друг, управо заувек напушта.

16 — Znači, niste normalni

Crni BMW se uz tandrkanje auspuha peo uz venac. Kada je stigao na prevoj skrenuo je desno i jurnuo putem Vrdnika. Vozač je ugasio pikavac, promenio disk u blaupunktu i dodao gas. Iz zvučnika počeo treštati *-daj malo tange sestro-*

Ušavši velikom brzinom u krivinu zaneo se u suprotnu traku. Jedva je povratio kontrolu nad 318i i za dlaku izbegao sudar sa autobusom lovačkog društva.

— Nisu bre normalni — bio je jedini komentar vozača na izbegnutu nesreću. Spustio je pogled na brojač kilometraže i naglo pritisnuo kočnicu. Stigao je.

Zalupio je vrata i pokušao da zaključa auto. Ne uspevši u naumu, rekao je —Znači, ne poštuješ me!— i sočno opsovao. Ogledao se na staklu vozila i zadovoljan izgledom, potražio orijentire.

Sve je bilo tu, baš kao što je matori objasnio. Naravno, postojala je mogućnost da je lagao i njemu se ta slutnja činila sve izvesnijom. Ipak, zašto bi matori to radio? Nije imao razloga. Gile, najžešći momak i najveća faca u kraju ga je gotivio. Matori mu je sa svojim neverovatnim pričama oduvek bio drag i često mu je kupovao cugu da bi ga na kanalu, ispod mosta, slušao.

Krenuo je uz brdo gacajući blato. Ubrzo je umrljao svoju snežno belu svilenu trenerku i psovao kako šuma nije normalna. Da ga vide ortaci ismejavali bi ga. Prozvali bi ga —*Gile šumar*.

Nastavio je uspon sećajući se kako je dospeo ovde...

— Kažeš u nevolji si, sinko?— otpio je gutljaj vinjaka i dodao flašu. Prihvatio je, zapalio džoint i ne skidajući pogled sa kanala odgovorio:

— Jebote, do guše. Neće pa neće.
— Dete, idi lekaru, znaju oni, pomognu.
— Je l' bre budalo matora, slušaš šta ti govorim? Gde da se brukam, glas da se pronese gradom, nisi normalan majke mi.
— Nije sve tako crno, proći će. Mlad si bolan, zdrav, ima vremena.
— Ti mene zajebavaš?— ponovo je nagnuo flašu.
— Aman, hoću da ti pomognem. I znam kako. Al' moraš da mi ispričaš kako je počelo.

Gile se zamislio na tren i rešio da se poveri.
— Prošle subote kada sam odvojio onu malu, Milicu iz komšiluka...
— I?
— Pa sve ok, ono muvanje, pa moja gajba. Sine, kakvo telo ima, uh...

Starac je potegnuo, obrisao rukavom usta i gnevno odgovorio:
— Pređi na stvar.
— Prešao sam bre na stvar, ono sve u fulu. I onda se desilo.
— Tek tako?
— Tek tako.
— Neverovatno. Nastavi.
— Znači, žestoko je odrađujem, car si Gile i odjednom cvrc a riba napaljena, otvora oči i pita šta se zbiva!
— Pričaj dalje bolan!
— Govorim joj da doživljavam strašnu erektilnu disfunkciju i glumim ludilo, bre!
Suza mu kliznu iz oka.
— Prestani pekmezit' i reči ću ti kako da se izvučeš.
Gile se uozbiljio, izustio –dobro bre, sve ok— i pretvorio se u uvo.

— Na Fruškoj Gori postoji jedno mesto a na njemu gljiva...

Nastavio je uspon kroz šumu, pazeći da ne pogreši.

Sitna kiša je počela da pada, kvaseći njegovu kratku kosu, kožu jaknu i svilenu trenerku.

— Jebote koje sranje!

Napokon je ugledao dva stara hrasta koje je matori u tančine opisao. Prošao je po uputstvu tri puta između njih, bajao napisanu bajalicu i stao ispod krošnje.

Kiša se pojačavala ne dajući da pripali džoint. Ipak je uspeo.

Onda je počelo. Isprva je mislio da previše kokaina i alkohola ubiru svoj danak. Hor od stotinu glasova je odzvanjao šumom. Pevali su *I'm singing in the rain*. Onda ih je ugledao.

Osvrtao se oko sebe i video tlo prekriveno pečurkama. Na desetine i stotine hiljada, dokle god se pogled pružao!

Izgledale su tačno onako kako ih je matori opisao.

— Znači, nije normalno — reče i zagleda se u upaljen džoint. Odbaci ga sa gnušanjem.

Pečurke su nastavile da pevaju i da se njišu u ritmu pesme. Stigle su do refrena.

— Sine, ovo ne može da bude — Razgoračenim očima je posmatrao koncert gljiva na kiši.

Nakon izvesnog vremena koje je bilo potrebno da se um prilagodi i prihvati prizor, počea se po kratkoj kosi, strpa imitaciju zlatne kajle pod duks i izvadi džak ispod jakne.

Matori nije lagao. Čak ga je upozorio da će se desiti nešto neobično. Zanemario je sve, problem je ozbiljan a rešenje pred nosom.

— Znači, koju!?

Bacio se na posao. Uhvatio je prvu gljivu i potegao. Nije mogao da

je istragne iz zemlje.

— Strašno! — Izvadi skakavac i sečivo škljocnu.

— Stani idiote, stani! — začu glas.

Zagledao se u gljivu i vide na klobuku mala usta. Sve luđe i luđe.

— Šta 'oćeš?

— Čuj šta hoću. Pa da me ne posečeš, gde ti je pamet?

Sve pečurke su stale sa pevanjem i gibanjem. Znao je da pažljivo slušaju šta se zbiva.

— Brate moram, ono frka je, znaš?

— Možda se frka može smiriti manje nasilnim rešenjima?

— Ne može. Treba mi dizanje znači hitno.

— Pa ne možeš tek tako da me posečeš kao neki samuraj!

Sa sredine polja čulo se dobacivanje:

— Ostavi ga pederu! — a neka druga nastavi — jeb'o te matori koji te doveo!

Gile se zatečen otporom pokolebao. Prevukao je dlan preko lica i zatvorio na nekoliko trenutaka oči. Razmišljao je, doneo odluku i jednim potezom odsekao pečurku. Držao je u ruci i gledao kako vrišti. Ostale gljive su zanemele od užasa.

— Slušaj — pribra se jedna gljiva —ajde da se dogovorimo nešto!

I ona uz vrisak nestade u džaku. Pa još jedna.

— Ubico, daćemo ti pečurku koja će da reši tvoje probleme, stani pobogu!

Prestao je sa fungocidom i obratio pažnju:

— Ovako, jedna pečurka, ona prava, koja rešava sve tvoje probleme, nikad više ih nećeš imati. Šta kažeš?

Razmišljao je. Jedna od kilogram ili dva bi mu na duže vreme sačuvala ponos. Naposletku, uvek se može ovamo vratiti.

— Može, tebra. Davaj bre!

Nakon nekoliko trenutaka tišine, jedna od gljiva progovori:

— Dobio si, sada se gubi od nas. Beži! — i pečurke nestaše. Ostala su samo dva hrasta i livada.

Novi osećaj među preponama ga nagna da raširi trenerku i ono što je u njoj ugledao oduzelo mu je dah. Uspeo je da prošaputa — nisu normalni majke mi — pre nego je pao u nesvest.

Ležao je na leđima dok je vitka pečurka rasla i bujala sve dok nije našla izlaz iz trenerke, odmah ispod pupka. Volela je vlagu a dan bi kišovit. Pogledala je preko Giletovog stomaka u njegovo mirno, uspavano lice. Raširila je jarko crveni klobuk sa ustima na vrhu pa iz sveg glasa zapevala *I'm singing in the rain*.

Šuma se budi. Ptice pevaju. Čujem kao raste drvo ispod prozora. Toplo je, sunčano. Naslonjena na sims sanjivo gledam u daljinu. Da li će danas doći moj Princ i odvesti me oдавде?

Gotovo da se više i ne sećam drugačijeg života. Govorili su mi da tako treba i da je to sasvim u redu, da se to očekuje od mene. A ja? Ne sećam se da me je neko nešto pitao. Češljam svoju dugu crnu kosu i letimično hvatam odraz u velikom zlatnom ogledalu. Lepa sam. Zadovoljno se smeškam dok prkosno zabacujem kosu. Ne crvenim više, nema stida, jer nema nikoga pored mene. Gola i slobodna. Samoća nije moj izbor, ali je postala ugodna stvarnost. Doručkujem omlet sa pečurkama mehanički precizno serviran u plavom porcelanskom tanjiru na tri četvrtine. Smejem se dok lagano prinosim viljušku ustima. Zamisli da si na Zemlji i da jedeš malter sa zidova, a za doručak cigle sa kečapom, simpatično servirane u plavim porcelanskim tanjirima sa uzorkom ljljana.

Radilice nenametljivo raspremaju sto. Volim ih, moji nemi drugari, slepi svedoci stotinu godina samoće.

— *Analiza jučerašnjih uzoraka?*

— *Uzorci pečuraka su klasifikovani i testirani, klasa H7, bezbedni za ljudsku ishranu. Uzorci paprati su klasifikovani kao P33, izuzetno otrovni.*

Zašto me to ne čudi. Da li na ovom svetu postoji išta što nije pečurka a da nije otrovno?

Veza sa matičnim brodom će biti ponovo uspostavljena kada udje u

orbitu susedne planete, po mom grubom proračunu za nekih 7 godina, koji dan gore-dole, sem ukoliko se *Princ* ne pojavi i pošalje signal, tada će se u roku od 10 dana pojaviti Krstarica tipa 9 i odneti nas daleko odavde u trenu oka. Proceduru znam napamet, kao kakvu mantru ponavljala sam je pred spavanje noćima dok je san uporno bežao sa mojih očiju. Ali šta ako *Princ* nije uspeo? Šta ako nikada neće doći? Šta ako se za 7 godina *Dvor4 Arbor* ne pojavi na nebu? Šta ako su svi oni odavno nestali? Ili, još gore, šta ako je Centrala prestala da radi i svi smo postali beskorisni?

...Sama, ostavljena ovde zauvek...

Prvih par godina pravila sam planove za tako hitnu evakuaciju, elaborirala korake i sistematizovala najsitnije detalje, šta gde spakovati, da budem spremna u svakom trenutku kada se to desi. Da se vidi da nisu bilo koga poslali na ovu misiju, da sam ja odgovorna i stabilna osoba koja zna šta je disciplina i odgovornost, kada odem i podnesem izveštaj Glavnokomadujućem da to bude uradjeno po svim pravilima. Da otac bude ponosan na mene.

Sećam se da sam prvo počela da se oblačim u različitu zanimljivu odeću koju sam sintetizovala po uzorku prastarih dvorskih haljina. Dosada je čudo, a mašta proradi do krajnjih granica kada se jednog jutra probudiš i shvatiš da su svi ljudi, sva naredjenja, korporacije, timovi, stvarnost koju poznaješ — tako daleko da sve izgleda kao san, a ti si na novom svetu jedini čovek i živiš u ogromnoj pećurci. Tada sam jednostavno počela da se ne oblačim. Nema smisla stideti se robota, a priroda je prelepa i svet tako topao, prisan.

Ako zanemarim džinovske pečurke koje dominiraju horizontom poput drevnih sekvoja i dva sunca (žuto i belo), sve ostalo izgleda prilično zemaljski. Osećam se kao neki mali insekt leteći okolo džet pekom i skupljajući uzorke sa visine. To mogu da rade i roboti, ali rad oslobadja depresivnih misli. A i napolju je prelepo. Prošla je druga sezona kiša i sunca će sijati neprekidno narednih par meseci. Pečurke su značajno porasle, naročito one na Litici Obzorja, imaju tek par desetina godina i brzo rastu. Prastari džinovi kao da su prestali sa rastom. Nepregledna prostranstva zelenila i šarenila kapa pečuraka. Alisa u Zemlji Čuda. Čak sam i jednu radilicu obojila u belo i stavila joj uši, kao beli zec sa očima od brojčanika. Ovde je lako biti srećan. Ponekad, popodne kada legnem na neki lep šeširić pečurke na sunce da se odmorim, par trenutaka pre no što utonem u slatki dremež, imam neodoljivi utisak da nisam sama. Kao da očekujem dodir ćebenceta kojim će me baba ili deda pokriti. Pretpostavljam da je to danak usamljenosti. Ne mogu sunca zameniti ljudski dodir... A tu je i nedostatak toplokrvnih životinja. Sve su samo različite forme insekata. Ništa malo i čupavo, kao obična mačka ili zec, nešto što može da se mazi i sa čim možeš da se družiš. Jeste, ima ona jedna buba „kengur“ što voli da se mota oko stanice, čak povremeno dodje i doručkuje sa mnom i čeka da joj bacim mrvicu hleba, i onda čudno bruju tim malim nefunkcionalnim krilima. Ponekad se uvuče u spavaću sobu i legne na sims i bruji, a ja kroz san pomislim da je mačka. I onda se razočaram. Dala je čak i da joj stavim šarenu ogrlicu. Da me pokojna prababa sad vidi, živim u velikoj pečurci, šetam se potpuno gola i bosa, a uz mene skakuće ogromna metalik zelena bubetina koja ima šarenu ogrlicu, dok na nebu iznad nas sijaju dva velika sunca. Život je lep.

— ... kao što rekoh, bili smo pritisnuti sa svih strana, ali znao sam da sve zavisi od mene...

Kako sam pametno odabrala ovu balsku haljinu za večeru, ispod nje ne moram nositi veš. Gaće užasno žuljaju. Ne želim da mi je dodatno neugodno pored njega. Na samo pomisao kako me je onako znojavo i smrdljivo zagrlio čim je došao u stanicu, povraća mi se.

— ... i tu ja njemu kažem, čuj Malfrede, ja da ti kažem, to ne mere tako bez kabla, sa ću ja tebi da pokažem kako se to radi..

Još dezert. Još samo dezert od slatkih gljiva i onda ću se povući u moje odaje.

Radilice su vredno pospremale sto, tanjiri i tanjirici od plavog porcelana su se samo nizali. Belo sunce je zašlo za Liticu i zlatno svetlo je preplavilo stanicu. Potpuno ignorišući escajg, ogromnim dlakavim ručerdama trpao je neverovatne količine hrane u usta, neprekidno drobeći o misiji u kojoj je bio heroj dana. Ili je bar on tako tvrdio. Nije bilo nikoga u perimetru od pola galaksije da to opovrgne ili potvrdi. Mljackao je otvorenim ustima, povremeno se drapajući za jaja. Kako je njemu uopšte dodeljena misija?

— ... i onda shvatim, BAM, pa ja dolazim ovamo tebe da pokupim sa ovog ostrva djubreta i to je to. Podaci misije se već obradjuju i sutra ću pristupiti inicijaciji procesa slanja signala Krstarici, tako da bi večeras mogli malo da se zabavimo, kontam, sigurno ti je nedostajalo malo pravog nabreklog mesa medju tim finim nozicama, a?

Shvatila sam smisao njegovih reči tek kad je odgurnuo tanjire sa stola i nasrnuo ka meni. Buba kengur mu je skočila na glavu, a on ju je u sred pokreta preusmerio na najbliži zid. Zbunila sam se. Zavrnuo mi je ruku iza ledja.

Saberu se, budi iznad situacije.

— *Kolega, kakvo je to ponašanje? Ne moram da Vas podsećam na pravilnik o posetama, i da ste Vi na tuđem terenu.*

Dahtao mi je za vrat besno, ne popuštajući stisak.

— *Ili ćete uraditi šta, koleginice? Tužićete me Centrali kada dodjemo u njihovu orbitu za koju godinu? A ja sam sad ovde, i vi mi ne možete ništa.*

Drugom rukom je krenuo studiozno i odlučno da mi zadiže haljinu. Bio je previše jak i nezgodan.

— *Koja ludača nosi ovoliko stavri na sebi, ti si odlepila ovde draga moja, sad ću ti dati terapiju, da čika bocu hehehehhe*

Ne pružajući ni trunku otpora, zamahnula sam glavom unazad i pogledala bubu kengura koja je stajala na podu nakostrešenih antena. Trenutak kasnije, on je stajao paralisan, a buba je zadovoljno brujala vadeći svoju žaoku iz njegove butine. Ostavila sam radilicama da ga odnesu u sobu i raspreme krš. Laganim koracima skakućući po plavim pločicama i gledajući da ne stanem na crvene, odskakutala sam do laboratorije ski-dajući odeću komad po komad.

— *Kakvi su rezultati i zaključci Prinčeve misije?*

Nije pronadjen ni jedan trag više inteligencije u ovom kvadrantu.

Kako je Dejav?

Njegovo stanje je stabilno. Otrov će delovati još 15 sati.

Zaključaj Južni segment i stavi mu radilice na raspolaganje kada se probudi. To bi bilo sve za večeras.

Sela sam na krov moje kuća-pečurke. Njeno tkivo je bilo uvek tako prijatno na dodir. Belo sunce će izaći za 6 sati, a žuto se valja po horizontu. Rojevi svitaca lete ispod kapa džinova. Na Litici Obzorja svetli se parkiran *Princ45*, bolno odudarajući od svega ostalog. Buba

kengur mi bruji kod nogu. Dobra bubica, bravo bubice! Kuckam joj po oklopu. Zar samo još 10 dana?

— *Sinoć smo jeli pečurke, ne očekuješ valjda da ih jedem i sad? Daj nešto iz sintetizatora.*

— *Sintetizator hrane treba štedljivo koristiti, po pravilniku koristi se samo ukoliko na datom svetu nema jestivih stvari. A ovde ima pečuraka koliko voliš.*

Jebo pravila. Ne mogu sad da se preganjam sa tobom, ubi me glava. A tu bubu ako budem video omlatiću je papučom o zid.

Smešan je, ovako ogroman i nezgrapan, i dalje je bio pod uticajem otrova. Pokreti su mu bili neodmereni i komični. Bezopasan je prava reč.

Ovoga puta nije govorio za stolom, ali je mljackao da to nadoknadi. Ridja brada, prepuna ostataka obroka, davala je glupav kontrast njegovoj crnoj kosi i bledom tenu. Duž desne ruke protezala se velika fleka, sve do rukava košulje.

— *Jel i to kakav junački ožiljak iza koga stoji još jedna neverovatna priča?*

Uznemireno je pregledao ruku.

— *Ovoga juče nije bilo. Šta je ovo, ošugali ste me!!!!*

Besno je tresnuo kašiku o sto. Prosuo mi se čaj od udara. Teškom mukom je ustao od stola i odšepao do laboratorije.

— *Gljivice, proklete gljivice! Treba da mažem ovo sranje što mi je izbacio sintetizator i da mirujem. A treba započeti protokol za slanje signala Krstarici.*

Ja ću. Samo ti odmori, put je bio naporan kao i večer. I doručak.

Pakosno se iskezio u mom pravcu i odgegao u svoj segment.

...

— *Uzorci pečuraka su klasifikovani i testirani, klasa H7, bezbedni za ljudsku ishranu.*

Biće servirani za ručak.

— *Odlično.*

Skačući po crvenim pločicama i izbegavajući plave odskakutala sam do trpezarije, usput se zamalo sudarivši sa nekoliko radilica koje su donosile gomile pečuraka iz Južnog segmenta. Na Litici Obzorja, poslednji ostaci *Princa45* su nestajali u zagrljaju novog džina.

Buba kengur je zadovoljno brujala pored mene.

18 — Zrno prašine i klica života

„Vidiš li ovo?“ mili iz Nikolasovog grla, tiše od šapata. Ostavljajući gust, asteroidski pojas za sobom izbijaju u unutrašnji prsten raštrkanog kamenja, naizgled labavo vezanog gravitacijom planete. Slike koje im spoljašnje kamere prikazuju su isuviše neverovatne da bi poverovali, stoga podižu brodske poklopce i uveravaju se sopstvenim očima: asteroidi unutrašnje regije su povezani strunastim vezama, nalik lijanama, od kojih neke moraju imati i više od pedeset metara u prečniku. Ukrštaju se, prepliću i vezuju plutajuće mešine kamena, gvožđa, ugljenika i leda, spuštajući se skroz do atmosfere planete i zasigurno ispod, do površine.

„Skaniranje je ipak bilo tačno...“, Aleksandar je prozborio nakon dužeg posmatranja.

„I... ko će dole?“, Nikolas cupka u fotelji, ne krijući uzbuđenost.

„Zna se ko o tome odlučuje.“

Aleksandar izvuče špil karata iz futrole privezane kaišem, neposredno iznad njihovih glava, promeša ih i daje mu da precepi.

Površina ovog sveta je prekrivena zelenilom: modrim, prljavim, plavičastim i sjajnim; toliko nijansi zelene Aleksandar nikada nije video, iako je pogledao sve video zapise sa Vetus Terre. Da li je ovako izgledala stara Zemlja? pita se dok mu noga po prvi put oseća mekanu podlogu humusa i žbunastog rastinja. Rođen u tubi, kao i svi izgnanici, u životu je video samo jednu stvarnu biljku, živu biljku: *Axis Mundi* — hrast, koji je sačuvan i krasi promenadu matičnog broda, doma čitave ljudske rase. Ali ove biljke nisu ni nalik tom drvetu, ni nalik ičemu što je proučavao u knjigama i drugim medijima.

Zna da se Nikolas jede na brodu, stoga već prvih nekoliko sakupljenih uzoraka pakuje u sondu, a onda je i lansira ka gornjim slojevima atmosfere, gde će je ovaj pokupiti. Čudnovati osećaji ga obuzimaju dok

se šeta ovim svetom, koji buja od života. Otkrivali su i druge životne oblike, mahom biljne, poneki životinjski i neke nesvrstane, na svom vekovnom putovanju kroz galaksiju, ali nijedna planeta nije bila ovakva. Kompjuter u odelu još uvek nije dovršio analiziranje gasova, ali već je uveren da može skinuti masku. Ipak, ostavlja je za sada.

Dosta vremena je proveo tražeći interesantne uzorke za proučavanje, ali ponajviše je tumarao beskrajnom šumom, usudio se tako nazvati ovu mešavinu mahovine i paprati i još nečeg, gušćeg i mesnatijeg, jednostavno uživajući u prirodi koju nijedan živi čovek nije iskusio, kada ga je prenuo Nikolasov glas u ušnom prijemniku: „Aleks..čuješ li me? Ovo je neverovatno!“

„Uzorci?“

„Ma ne! U stvari da, i uzorci, ali ovo je nešto sasvim drugo! Ova planeta je živa Aleks!“

„Pa sad...“

„Ne! Stvarno je živa! Pokrenuo sam skaner dubljih slojeva i video mnoštvo organizama, ali svi su povezani — jedan planetarni organizam!“

„Biljni?“

„Delimično. Donji slojevi su gljive, ali u višim slojevima se sjedinjuju sa biljkama.“

Lampica na ručnom indikatoru gasova postade zelena, Aleksandar je ovlaš pogleda i vrati se razgovoru: „Simbioza?“

„Uzorci! Da, analize pokazuju potpunu simbiozu! Pokrenuo sam i genetske algoritme, sve podatke sam poslao matičnom brodu. Već su na putu ovamo! Hej, a ti si se sigurno zamorio tu, da se menjamo?“

„Jedna rotacija je moja Niko, sutra si ti na redu. Mrak pada za pet sati, pokupi me za četiri.“

Simbioza na planetarnom nivou? pomisli u sebi Aleksandar. Baci

pogled na stablo, isuviše oblo i glatko da bi se moglo poistovetiti sa bilo kojim drvetom stare Zemlje: Da li zbog toga do sada nije naišao ni na jednu životinju? Da li ovaj svet predstavlja sve životne oblike sjedinjene u jedan? Pogleda korenje i lijanje koji se protežu kroz zemlju i stene, pri-seti se asteroida u orbiti: I priroda i neživa priroda...

Misli su mu odlutale od sakupljanja uzoraka i sada je samo šetao, i posmatrao. Nagazio je na nešto čvršće, nešto metalno; sivo parče lima, ali ne običnog. Spusti se dole i shvati da gleda u deo svemirskog broda. Ali čijeg? Nedaleko odatle primeti još jedan: svetlucava tačkica što se promalja ispod mahunastog bilja. Od njega se pruža trag metala koji sada prati u sve gušću šumu prastarog rastinja, pažljivo se probija kroz igličasto lišće i mekane lijanje i naposljetku izbija na čistinu odakle mu pogled puca preko doline ukotvljene među brdima, po čijoj ivici je hodao, a da je ni u jednom trenutku nije primetio. A pogled mu se skameni.

U kilometarskom luku ispred njega pojavljuju se odblesci glatkih površina, kao zakopani u krtičjim rupama, samo povremeno izviruju svetlucavim nosevima i pokazuju mu da su tu. Kako ovo nismo primetili? izgovori naglas, a noga mu nesigurno krene preko metalnog groblja. Ušni prijemnik mu još jednom zapišta: „Aleks! Aleks! Dolazim po tebe, nećeš mi verovati! Preliminarni rezultati genetskih analiza su gotovi!“ Ko su bili svi ovi ljudi? razmišlja, dok prilazi svakom deliću koji očito ne pripada ovom svetu, nesvestan da naglas izgovara svoje misli: Ljudi? Da li su uopšte bili ljudi? „Aleks! O kome ti to pričaš? Nebitno, uzorci koje si mi poslao dele univerzalne gene, i ne samo međusobno; to su geni ljudi, biljkaka i životinja stare Zemlje; i svih životnih oblika na koje smo naletali do sada! Univerzalni predak se nalazi na ovoj planeti! Gljivični organizam ispod površine! Aleks, našli smo LUCA!“

Zvuk potisnika se začu iznad njega; iz rastinja izlete jedna lijana,

debela poput pipka kakvog monstruoznog krakena i ošinu po brodu, precepi ga i prikuca na zemlju u vatri i dimu. Aleksandar se ne pokrenu, lice mu nije pomerilo nijedan mišić. Sve oko njega, odjednom se učini mračno i zlokobno. „Predak“, pomisli, „otac svih bića, onaj koji je posejao klice života po brojnim planetama galaksije.“ U sumraku, otkrili su početak. „Eh...“, nasmeja se i rukom posegnu za maskom na licu, oslobodi se plastike i udahnu nereciklirani kiseonik. Prvi i poslednji put.

Negde iznad, jedna od bezbroj ruku prvobitnog organizma se pokrenula i poslala još jedno zrnce prašine na dugi put. To zrnce, domaćin parazitu života, mimoići će se sa onima koji taj put završavaju. Sa onima, koji se konačno vraćaju kući.